

NTO

NORSK TEATER- OG ORKESTERFORENING

ÅRSRAPPORT

NORSK TEATER- OG ORKESTERFORENING (NTO) ER EN INTERESSE- OG ARBEIDSGIVERORGANISASJON FOR PROFESJONELLE, OFFENTLIG STØTTEDE VIRKSOMHETER INNEN MUSIKK OG SCENEKUNST.

NTO REPRESENTERER EN OMFATTENDE INFRASTRUKTUR AV FORSKJELLIGARTEDE VIRKSOMHETER INNEN MUSIKK- OG SCENEKUNSTBRANSJEN.

VÅRE MEDLEMMER ER BLANT DE FREMSTE PRODUSENTENE OG FORMIDLERNE AV LEVENDE MUSIKK OG SCENEKUNST OG BESTÅR AV OFFENTLIG FINANSIERTE TEATRE, SCENER, ORKESTRE, MUSIKKENSEMBLER OG KOR.

INNHold

STYRETS BERETNING 2017	4
NØKKELTALL 2017	8
VIRKSOMHETSBERETNING 2017	10
HØRINGSUTTALELSE TIL STATSBUDDSJETTET 2018	29
ÅRSREGNSKAP 2017	51
NOTER TIL REGNSKAPET	54
REVISORS BERETNING	60
NTOS VEDTEKTER	62
NTOS MEDLEMMER 2017	64

STYRETS BERETNING 2017

FRIE YTRINGER HAR EN AV SINE VIKTIGSTE ARENAER I KUNSTEN, OG NTO MENER AT DEN ROLLEN KUNSTEN SPILLER I SAMFUNNET VIL BLI ENDA VIKTIGERE I TIDEN SOM KOMMER. STYRET ER OGSÅ OVERBEVIST OM AT FREMTIDENS UTFORDRINGER BEST MØTES MED BRANSJESAMHOLD OG SAMARBEID.

Ved utgangen av 2017 hadde NTO 45 medlemmer. Disse omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk. I 2017 sto NTOs medlemmer for 13.617 forestillinger/konserter/formidlingsarrangement og hadde et totalt publikumstall på drøye 2,6 millioner. NTOs medlemmer sto i 2017 for en samlet årlig omsetning på rundt 3,7 milliarder kroner.

Regionreform og rammebetingelser

Styret har fulgt regjeringens arbeid med endringer på forvaltningsnivåene tett. Konsekvensene av endringer på dette området kan være store for virksomhetene vi representerer. Det har tradisjonelt vært bred politisk konsensus rundt hovedtrekkene i den norske kulturpolitikken, og delt finansieringsansvar og forutsigbare rammebetingelser har vært avgjørende for institusjonenes utvikling. Derfor har NTO uttalt tydelig at det ikke må skje kulturpolitiske endringer på regionreformens premisser. Enhver vurdering av statens rolle i forhold til de øvrige forvaltningsnivåene må gjøres som en del av en grundig kulturmelding. NTO mener det er viktig å finne frem til ordninger som både stimulerer et sterkt lokalt/regionalt kulturpolitisk engasjement og en sterk statlig og riksdekkende oppmerksomhet om kulturpolitikken.

Styret har uttrykt bekymring for de siste årenes stagnasjon i offentlige bevilgninger. Regjeringens «effektiviseringsgevinst» – i realiteten en årlig

underkompensasjon for lønns- og prisvekst – treffer arbeidskraftintensive virksomheter som musikk- og scene-kunstinstitusjonene hardt. Vi har også i flere år påpekt det vi opplever som en dreining i kulturpolitisk språkbruk; fra kunstpolitikk til næringsretorikk.

Dette understreker etter styrets mening behovet for at den kommende kulturmeldingen tydeliggjør kulturpolitikkenes mål og berettigelse, forankret i Grunnlovens § 100 som «pålegger statens myndigheter å legge forholdende til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale». Ytringsmangfold og kvalitet må presiseres som overordnede mål for kunstpolitikken, forankret i kunstens fundamentale betydning for samfunnsdannelse, demokrati og en kritisk offentlighet.

Styret mener at foreningen har en god posisjon på det kulturpolitiske området, med tett og konstruktivt samarbeid med kulturlivets øvrige organisasjoner og aktører. Foreningen har alltid lagt vekt på å fremstå med etterrettelighet og bidra til et styrket kunnskapsgrunnlag for

politikkutformingen. Foreningen har god kontakt med både politiske miljøer og styringsverk. Styret er opptatt av at NTO opprettholder og videreutvikler kontakt med relevante miljøer og kolleger på både nordisk og internasjonalt nivå.

Organisasjonen

Styret hadde i 2017 mange grundige drøftinger om spørsmål knyttet til NTOs organisasjon og videre utvikling. Dette inkluderte avklaringer og utdypinger

av samarbeidet med Spekter. Gjennom året diskuterte styret også strategier for medlemsutvikling, og hadde sonderinger med bransjeorganisasjoner på andre kunstområder. En utfordring og kilde til diskusjon var Oslo-Filharmoni-ens vedtak om å forlate NTO-fellesskapet. Samtidig medførte Rikskonsertenes omdanning til Kulturtanken logisk og naturlig til at etaten ikke opprettholdt sitt medlemskap i NTO.

En medlemsundersøkelse høsten 2017 bekreftet stor oppslutning fra

Ytringsmangfold og kvalitet må presiseres som overordnede mål for kunstpolitikken, forankret i kunstens fundamentale betydning for samfunnsdannelse, demokrati og en kritisk offentlighet.

Styret er opptatt av at NTOs medlemmer skal utgjøre en på alle nivåer trygg og inkluderende bransje for alle medarbeidere, og vil prioritere dette arbeidet framover.

medlemmene om foreningens arbeid, verdier og det stødige bransjesamholdet. Styret prioriterer arbeidet med organisasjonsutvikling inn i 2018, med den klare forutsetning at fellesskapet fortsatt skal bestå og videreutvikles.

Nettverk og bransjesamarbeid

Høsten 2017 ble preget av omfattende oppmerksomhet rundt kampanjene #metoo og #stilleføropptak, som satte søkelys på trakassering og uønsket seksuell oppmerksomhet. I tillegg til medlemmenes egne tiltak i arbeidet mot seksuell trakassering, ble det på NTO-nivå igangsatt arbeid med kompetansehevende fagdager og utvikling av bransjestandarder som skal sikre alle medarbeidere et trygt arbeidsmiljø. NTO og andre organisasjoner innenfor scenekunst, musikk og film har også besluttet å finansiere en ny omfattende undersøkelse om seksuell trakassering for å få et godt fakta-grunnlag. Styret er opptatt av at NTOs

medlemmer skal utgjøre en på alle nivåer trygg og inkluderende bransje for alle medarbeidere, og vil prioritere dette arbeidet framover.

Styret legger stor vekt på at NTO fortsatt skal prioritere bransjenettverkene Norsk teaterlederforum (NTLF) og Norsk orkesterlederforum (NOLF), og også legge til rette for at andre kontaktpunkter i bransjen oppstår og videreutvikles. Styret er overbevist om at også fremtidens utfordringer best møtes med samhold og samarbeid.

I 2017 så nyskapingen Heddadagene dagens lys for første gang. Teatrenes ønske om og vilje til samarbeid la grunnlaget for et spleiselag som supplerte Oslo-scenenes eget program med en rekke gjestespill og aktiviteter i en hel uke i forkant av at Heddaprisen ble utdelt på Oslo Nye Teater. NTO er opptatt av å utvikle lignende prosjekter for foreningens øvrige medlemmer.

Økonomi og administrasjon

Årsregnskapet for 2017 er gjort opp med et overskudd på kr. 913.352. Foreningens egenkapital utgjør etter dette kr. 3.705.241. Styret mener at årsregnskapet gir et riktig bilde av NTOs eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Resultatet er en kombinasjon av reduserte kostnader særlig knyttet til pensjon og foreningens årsmøte, og en generell stram kostnadskontroll som tilpasning til forventet lavere inntektsside fra og med 2019. I tillegg ble en større post avsatt til finansiering av forskningsprosjekt rundt seksuell trakassering forskjøvet fra 2017 til 2018. Medlemskontingenten styret kalte inn i 2017 var lavere enn rammen gitt av årsmøtet i 2016. På årsmøtet i 2017 ble det etter styrets forslag vedtatt å redusere rammen for medlemskontingent fra 0,30 til 0,25 pst. av medlemmenes offentlige støtte.

NTO har ved utgangen av 2017 fire fast ansatte. Eksterne konsulenter benyttes når sakskomplekset krever det og økonomien tillater det. Styret har i 2017 hatt 8 møter. Styremedlemmer i NTO mottar ikke honorar.

Foreningens arbeidsmiljø betegnes som godt, og NTO driver ingen aktiviteter som forurensar det ytre miljø.

Ved utgangen av 2017 var 25 pst. av stillingene i NTO besatt av menn og 75 pst. av kvinner. Ved utgangen av 2017 var 44 pst. av styrets medlemmer menn og 56 pst. kvinner. Av varamedlemmene var 75 pst. menn og 25 pst. kvinner.

NTOs styreleder Åse Ryvarden under NTOs årsmøte 2017. | Foto: Skjalg Vold

Fremtidsutsikter

Arbeidet med statsbudsjett, kulturmelding og regionreform, er sammen med foreningens eget organisasjonsutviklingsarbeid, prioriterte arbeidsoppgaver foreningen tar med seg inn i 2018. NTOs overbevisning er at den rollen kunsten spiller i samfunnet vil bli enda viktigere i tiden som kommer. Frie ytringer har en av sine viktigste arenaer i kunsten, hvor meningsdannelse og meningsutveksling finner sted i de mangeartede kunstneriske virksomhetene.

Med de autoritære og illiberale krefte som er på fremmarsj i vestlige demokratier, ser vi særlig tydelig hvor viktig det er å sikre og ruste opp en sterk infrastruktur av autonome, meningsdannende institusjoner og

demokratiske fellesarenaer for det offentlige ordsiftet.

NTOs hovedutfordring er som tidligere å skape forståelse for at forutsigbare rammevilkår er avgjørende for at våre medlemmer skal kunne ivareta sitt viktige samfunnsansvar.

Oslo, 22. mai 2018

Åse Ryvarden
Tor Lægneid
Are Nakling
Marta Færavaag Hjelle
Kristian Seltun
Janne Langaas
Tone Tjemsland
Agnetha Haaland
Hans Antonsen

NØKKELTALL 2017

Medlemmer

NTO hadde 45 medlemmer i 2017. Disse omfatter alle landets større offentlig støttede virksomheter innenfor områdene teater, dans, opera og musikk. Medlemmene var fordelt på 30 scenekunstinstitusjoner, 11 musikk institusjoner og 4 musikk- og scenekunstinstitusjoner.

Medlemskontingent

Styret i NTO fastsetter budsjett og kontingentnivå innenfor en ramme satt av årsmøtet. Siden samarbeidet med Arbeidsgiverforeningen Spekter startet i 1998 har denne rammen vært på 0,3 pst. av medlemmenes offentlige støtte – minimum kr. 20.000 og maksimum kr. 400.000. Før dette var tallene 0,33 pst. – minimum kr. 20.000 og maksimum kr. 500.000.

De senere årene har styret vedtatt budsjetter uten å trekke rammen til det maksimale. Medlemskontingenten totalt ble redusert med 10 pst. i 2014 og ytterligere 5 pst. i 2015. Dette innebar en reduksjon i foreningens inntekter på om lag 650.000 kroner i 2014 og i overkant av 1 million kroner i 2015. I 2016 ble det foretatt en mindre intern justering medlemmene imellom, som etter styrets vurdering ga en mer rettferdig fordeling av de siste årenes «rabatter». I 2017 vedtok styret å kalle inn en kontingent på 0,24 pst. av det offentlige tilskuddet

institusjonen mottar, med minstekontingent på kr. 30.000 og maksimumskontingent på kr. 375.000.

På årsmøtet i 2017 ble kontingenten for 2018 og fremover formelt redusert fra inntil 0,30 pst. av medlemmenes offentlige støtte til 0,25 pst. av samme. Minstekontingent er nå kr. 30 000, og maksimumskontingenten er kr. 400 000. I foreningens vedtatte budsjett for 2018 ble det lagt til grunn en maksimumskontingent på kr. 375.000.

Lønns- og priskompensasjon

For de fleste av NTOs medlemmer inneholdt statsbudsjettet for 2017 en pris- og lønnskompensasjon på rundt 1,7 pst., det vil si en realnedgang for tredje år på rad. Den generelle lønnsøkningen var beregnet til 2,7 pst.. og prisøkningen til 2 pst..

Innstrammingene var delvis forbundet med regjeringens generelle «avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform», som i 2017 innebar et kutt på 0,5 pst. i driftsutgifter som bevilges

over statsbudsjettet og omfattet samtlige virksomheter. Med budsjettforliket ble effektiviseringsuttaket økt til 0,8 pst. for statsetatene. Blant NTO-medlemmene vil det si Riksteatret.

Omsetning

NTOs medlemmer sto i 2017 for en samlet årlig omsetning på rundt 3,7 milliarder kroner.

Lønnskostnader

I 2017 ble det kanalisert 1,07 milliarder kroner til kunstnere i form av lønn, honorar og vederlag fra de produserende NTO-institusjonene, hvorav 44 pst. til frilansere. I tillegg kommer

betydelige pensjonskostnader (fig. 1). For de største institusjonene utgjør faste kostnader til lønn og pensjon hoveddelen av virksomhetenes budsjetter. Den største andelen av lønnsutgiftene er knyttet til funksjoner som er helt nødvendige for og som inngår direkte i den kunstneriske produksjonen, slik som de tre funksjonene *kunstnerisk, teknisk og plan/produksjon* (fig. 2).

Besøks- og aktivitetstall

43 av NTOs 45 medlemmer rapporterte i 2017 inn sine besøks- og aktivitetstall via Scenestatistikk.no. Norsk scenekunstbruk og Dramatikkens Hus rapporterer ikke inn besøkstall.

Disse 43 virksomhetene hadde et samlet besøkstall på rekordhøye 2.640.457 (fig. 3). I dette inngår 2.459.091 besøkende på til sammen 10.788 forestillinger, konserter og andre kunstneriske arrangement, mens 181.366 deltok på 4.222 formidlingsarrangement. I tillegg kommer et stort antall forestillinger formidlet av scenekunstinstitusjonenes utenlandske eller norske samprodusenter, som generer ytterligere publikum.

Scenestatistikken viser jevnt høye tall og stort publikumstilbud. Hele 828 ulike scenekunstproduksjoner og 2.092 ulike musikkverk sto i fjor på plakaten.

Fig. 1 – NTO-virksomhetenes lønnskostnader* til kunstnere** 2016

Fast ansatte	598,3 millioner NOK	56 %
Midlertidig ansatte/frilansere***	472,2 millioner NOK	44 %
Totalt	1,07 milliarder NOK	

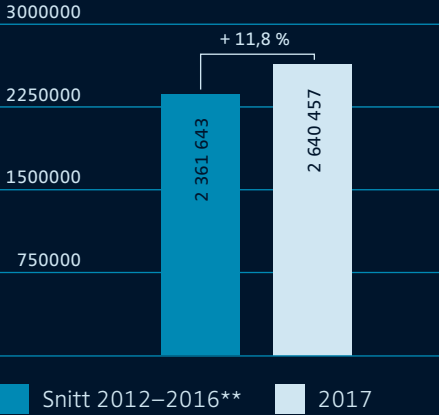
* Dette omfatter lønn (inkl. arbeidsgiveravgift og feriepenger), honorar til enkeltkunstnere og kompanier, samt vederlag. I tillegg kommer betydelige pensjonskostnader.
** «Kunstnere» omfatter her en rekke ulike kunstnergrupper – herunder skuespillere, musikere, sangere, dansere, instruktører, koreografer, scenografer, kostumedesignere, lysdesignere, lyddesignere, videodesignere, komponister, dirigenter, dramatikere, forfattere, oversettere og dramaturger.
*** Omfatter lønn til kunstnere engasjert for enkeltproduksjoner og på åremål, honorar til enkeltkunstnere og kompanier, samt vederlag.

Fig. 2 – Fordeling av lønnskostnader* i NTOs medlemsvirksomheter** 2016

Kunstnerisk produksjon***	80,1 %
Kommunikasjon	7,2 %
Administrasjon	9,3 %
Drift	3,4 %

* Inkluderer lønn, honorar og vederlag
** Omfatter de produserende virksomhetene som lønner kunstnere direkte.
*** Kunstnerisk, teaterteknisk, plan/produksjon

Fig. 3 – Besøkstall musikk- og scenekunstinstitusjonene *

* Dramatikkens Hus og Norsk Scenekunstbruk rapporterer ikke inn besøks- og aktivitetstall til NTO.
** Ikke korrigert for gjestespill institusjonene imellom.

VIRKSOMHETS- BERETNING 2017

OM NTO

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) er en interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for profesjonelle, offentlig støttede virksomheter innen musikk og scenekunst.

Foreningen representerer en omfattende infrastruktur av forskjellige artede virksomheter og hadde 45 medlemsorganisasjoner i 2017. Medlemmene består av offentlig støttede produserende og programmerende teatre, scener, orkestre, musikkensembler og kor.

NTO driver utstrakt interessepolitisk arbeid på vegne av medlemmene, og bistår disse innen tariffspørsmål og andre arbeidsgiverspørsmål. De aller fleste av NTOs medlemmer er også medlemmer i Arbeidsgiverforeningen Spekter og omfattes av denne organisasjonens hovedavtale og forhandlingsordning.

Andre sentrale oppgaver for NTO er utrednings- og statistikkarbeid og annen kunnskapsinnhenting- og utvikling. Videre er foreningen sekretariat

for ulike nettverk og fora og har som mål å bidra til at medlemmene utvikler seg som profesjonelle arbeidsgivere, samt å etablere gode bransjennettverk og møteplasser.

Medlemsundersøkelse

NTO gjennomførte høsten 2017 en medlemsundersøkelse blant alle sine 45 medlemsvirksomheter. Svarprosenten på undersøkelsen var på 86,6 prosent. Målet med undersøkelsen var å se nærmere på medlemmenes behov, oppfatninger og forhold til de ulike delene av NTOs kjernevirksomhet, for slik bedre å kunne målrette foreningens arbeid fremover. Undersøkelsen viste at medlemmene kjenner godt til og slutter opp om NTOs interessepolitiske arbeid og kulturpolitiske synspunkter, samt at dette arbeidet har stor betydning for institusjonenes rammebetingelser og politikktutviklingen i sektoren.

Undersøkelsen viste også at medlemmene setter stor pris på NTOs ulike møteplasser og foreningens funksjon som bindeledd og som en samlende

stemme som representerer institusjonene utad. Det var også stor enighet om at bransje arrangement som Heddaprisen og Heddadagene bidrar til å synliggjøre bransjen og medlemmenes virksomhet.

INTERESSEPOLITIKK

En sentral oppgave for NTO er å søke innflytelse som en toneangivende og troverdig part i kulturpolitiske spørsmål som angår profesjonell musikk og scenekunst.

I foreningens interessepolitiske arbeid og rådgiverfunksjon overfor Kulturdepartementet legger vi betydelig vekt på størst mulig grad av faglig etterrettelighet. Vi bruker mye tid på å fremskaffe tall og andre fakta som vi mener det er viktig for myndighetene å kjenne til når politikken utformes. Arbeidet omfatter blant annet innspill og høringsuttalelser til statsbudsjettet, utredninger og stortingsmeldinger, samt annet påvirkningsarbeid.

Foreningen leverte i 2017 følgende innspill, uttalelser og kommentarer:

Institusjonene og DKS

Den kulturelle skolesekken (DKS) står høyt på NTOs dagsorden, blant annet i lys av omorganiseringen og etableringen av Kulturtanken. Variasjoner i lokale forvaltningssystemer og i samarbeidet mellom musikk/scenekunstinstitusjonene og DKS lokalt,

NTOs direktør Morten Gjelten | Foto: Brian Olguin

samt vedvarende utfordringer knyttet til nedprioritering av de estetiske fagene i skolen, gjør også at DKS er et stadig aktuelt tema.

For å styrke kunnskapsgrunnlaget for NTOs videre arbeid med dette og dialogen med Kulturtanken, innhentet foreningen i 2016 informasjon fra NTO-medlemmene om lokale modeller og samarbeid med DKS. Sammen med NTOs tidligere uttalelser om DKS og kunst i skolen dannet denne kartleggingen utgangspunkt for et innspill som ble overlevert Kulturtanken i januar 2017 om hvilke sider ved dagens organisering som fungerer godt og bør videreføres, og hvilke utfordringer Kulturtanken kan bidra til å løse.

Medlemmene kjenner godt til og slutter opp om NTOs interessepolitiske arbeid og kulturpolitiske synspunkter.

Regionreform

Regjeringen la 5. april 2017 frem Prop. 84 S (2016-2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå*, med forslag til ny inndeling av fylkeskommunene i Norge. I proposisjonen ble også forslag til nye oppgaver og ansvar for fylkeskommunene som en del av regionreformen presentert. På kulturområdet ble det blant annet foreslått å overføre statlige tilskudd til mindre kulturinstitusjoner, oppsetninger, festivaler m.m. – deriblant Haugesund Teater, Hordaland Teater og Akershus Teater – til fylkeskommunene allerede fra 2018.

NTO leverte 24. april sin høringsuttalelse til meldingens kapittel 10.4 Kulturområdet, og foreningen møtte til høring i Stortingets kommunal- og forvaltningskomité 2. mai. Vi oppfordret til at en vurdering av tilskuddsforvaltningen av de institusjonene som staten oppfatter som en viktig del av den nasjonale infrastrukturen på kulturområdet – herunder de tre nevnte teatrene – fortsatt inngår i en helhetlig kulturpolitisk gjennomgang i forbindelse med den varslede kulturmeldingen.

Innspill til reiselivsmelding

NTO sendte i april 2017 sin høringsuttalelse til Stortingets næringskomité om reiselivsmeldingen *Opplev Norge – unikt og eventyrlig*. Vi er fornøyd med at kultur inkluderes i reiselivspolitikken, og stilte oss positive til forslagene i meldingen om å utarbeide en strategi for kultur og reiseliv og opprette et samarbeidsråd for kultur og reiseliv. Vi understreket samtidig det bemerkelsesverdige i at musikk- og scenekunstinstitusjonenes internasjonale potensiale i så liten grad syntes å være tenkt inn i satsingen på kultureksport og merkevarebygging. Dersom det er et politisk ønske om å realisere musikk- og scenekunstinstitusjonenes internasjonale potensiale i en bredere merkevarebygging som gir et mer mangfoldig bilde av Norge, må det gjøres en samlet gjennomgang av politisk og forvaltningsmessig ansvarsdeling, mål og virkemidler som kan munne ut i konkrete tiltak.

Innspill til regjering og statsbudsjett

NTO leverte den 20. juni sitt innspill til Kulturdepartementet i forbindelse med utarbeidelse av statsbudsjettet for budsjettåret 2018. Vi understreket særlig nødvendigheten av reell lønns- og priskompensasjon for å hindre at ordinære lønnsøkninger går utover den kunstneriske aktiviteten og tilbudet til publikum og minnet om tariffpartenes betydelige innsats for å løse pensjonsknuten.

Vi presiserte samtidig at i vår sektor er det en direkte sammenheng mellom institusjonsøkonomi og kunstnerøkonomi, og at reduserte rammer for institusjonene fører til færre kunstneriske årsverk og svekkede arbeids- og inntektsvilkår for kunstnerne. Videre gjorde vi departementet oppmerksom på at det fortsatt

er store etterslep i den kulturelle infrastrukturen, med behov både for nye bygg og for oppgradering av eksisterende teater- og konsertlokaler.

Regjeringens budsjettforslag for 2018 som kom 12. oktober innebar for de fleste av NTOs medlemmer en realnedgang for fjerde år på rad. I møte med familie- og kulturkomiteen 2. november understreket vi at regjeringens effektiviseringskutt og underkompensasjonen for lønns- og prisvekst treffer flatt, og rammer både institusjoner hvor omfattende omstillingsprosesser allerede er gjennomført eller i gang og institusjoner som fortsatt er i en krevende oppbyggingsfase. Vi understreket også at direkte statlig tilskudd til de institusjonene som inngår i en nasjonal infrastruktur er det viktigste virkemiddelet for å sikre et likeverdig profesjonelt kulturtilbud av høy kvalitet, uavhengig av hvor man bor i landet.

Foreningen leverte også høringsuttalelse til utdannings- og forskningskomiteen, hvor vi blant annet ga vårt syn på den varslede strategien for de praktiske og estetiske fagene, kulturskolene, Den kulturelle skolesekken og kulturforskning. I tillegg leverte vi en egen høringsuttalelse til finanskomiteen, hvor vi anmodet om at dagens momsunnatak for omsetning av billetter til musikk og scenekunst fjernes, og at disse områdene innlemmes i momssystemet med lav sats. En slik lovendring vil bidra til betydelig forenkling, et mer enhetlig regelverk for kultursektoren og lavere administrative kostnader.

«Kollaps i kulissene», Riksteateret | Foto: Erik Berg

For norsk teater er det helt essensielt at det finnes et vitalt teatervitenskapelig miljø.

Kulturmelding og innspill til FoU-arbeid om musikkfeltet

Høsten 2017 ba Kulturdepartementet om innspill til oppdragsbeskrivelsen til et utredningsarbeid som skal omhandle musikkfeltet og inngå i kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med den nye kulturmeldingen. Målet er å få mer kunnskap om musikkfeltets økonomi og hvordan digitaliseringen har påvirket verdikjeden, markedsstrukturene og konkurranse situasjonen, samt hvordan økonomiske verdier skapes, forvaltes og fordeles mellom de ulike aktørene.

NTO leverte i september sitt innspill til dette FoU-arbeidet. Vi kommenterte samtidig at regjeringen knyttet arbeidet til sin satsing på «kulturell og kreativ næring» og presiserte at vi la til grunn at dette ikke var et signal om at det er næringspolitiske perspektiver som kommer til å dominere utformingen av en langsiktig kulturpolitikk, men at FoU-arbeidet snarere kun er en del av et mer omfattende arbeid for å fremskaffe det nødvendige kunnskapsgrunnlaget på musikkfeltet.

Uttalelse om teatervitenskap

Det humanistiske fakultetet ved Universitetet i Bergen foreslo i sin nye bemanningsplan på tampen av året å kutte 1 av 3 stillinger på teatervitenskap. NTO gikk i den forbindelse sammen med Norsk teaterlederforum (NTLF) om å sende en uttalelse til Universitetet, Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet, hvor NTO og teaterlederne uttrykte bekymring for at landets eneste teatervitenskapelige fagmiljø er truet. Vi pekte i uttalelsen på at for norsk teater er det helt essensielt at det finnes et vitalt teatervitenskapelig miljø, og oppfordret på det sterkeste til å opprettholde teatervitenskap som fag.

Senere i måneden ble det vedtatt at teatervitenskap ved Universitetet i Bergen fremdeles skal ha tre vitenskapelige stillinger.

ARBEIDSLIVSSPØRSMÅL

2017 var første hele år med ny pensjonsordning i bransjen. NTO, i samarbeid med vår pensjonsrådgiver Garde, fulgte gjennom året opp rammeavtalene med henholdsvis KLP hva angår de historiske forpliktelsene, og Sparebank1 som leverandør av bransjens nye innskuddspensjon.

Tariffoppgjøret 2017 var et mellomoppgjør som under Spekters ledelse ble gjennomført innenfor rammen av frontfaget. NTOs direktør deltok i forhandlingsutvalget for teateroverenskomsten sammen med følgende representanter fra bransjen:

- Åse Ryvarden – Det Norske Teatret
- Marta Færavaag Hjelle – Nationaltheatret
- Knut Høgset – Teatret Vårt
- Pål Gjersum – Riksteatret
- Hans Antonsen – Kilden Teater og Konserthus
- Jan Refsnes – Trøndelag Teater
- Anne Steen – Det Norske Teatret
- Tone Tjemsland – Carte Blanche

NTO har fremdeles hovedansvaret for forhandlinger med oversettere, dramatikere og komponister, samt opphavsrettsorganisasjoner som TONO og Norsk forening for komponister og tekstforfattere (NOPA).

Bransjesamarbeid om kartlegging av seksuell trakassering

Historiene som kom frem høsten 2017 i forbindelse med #metoo-kampanjen tydet blant annet på et behov for nye og oppdaterte tall om omfanget av seksuell trakassering blant yrkesutøvere i teater- og musikkbransjen. NTO gikk derfor i november sammen med arbeidstakerorganisasjonene for å kartlegge omfanget av seksuell trakassering i musikk- og scenekunstbransjen. Den forrige undersøkelsen som tok for seg dette temaet var da syv år gammel, og det var bred enighet om at bransjen samlet sett trenger mer fakta om hvor og i hvilke situasjoner seksuell trakassering forekommer for bedre å kunne sette inn nødvendige tiltak og virkemidler.

STYRINGSDIALOG OG BRANSJETALL

Besøksstatistikk

På oppdrag fra Kulturdepartementet innhenter og kvalitets-sikrer NTO årlig besøks- og aktivitetstall fra medlemmene på kapittel 323, post 01, 70 og 71, samt presenterer disse tallene i en offentlig tilgjengelig statistikk. NTO samler for egen del også inn de samme dataene for medlemmer som foreningen ikke er direkte pålagt av departementet å rapportere inn for.

NTOs styre nedsatte i 2016 to statistikkutvalg med mandat til å gå gjennom alle sider ved Scenestatistikken. Målet var å få på plass en mer hensiktsmessig og tidsriktig bransjestatistikk med mer konsistente tall. Endringene som utvalgene foreslo ble gjort gjeldende fra 1. mars 2017 for aktiviteten i 2016 og bidro blant annet til å gjøre utfyllingen enklere og rapporteringspraksisen likere. Synliggjøringen av hva som er kunstneriske aktiviteter og hva som er formidlingsaktiviteter bidro til en enda mer gjennomslutlig statistikk. Samtidig ble det lagt vekt på å synliggjøre teatrenes mange samproduksjoner formidlet av samarbeidspartner.

Med et musikk- og scenekunstlandskap i kontinuerlig utvikling og en stadig mer uensartet medlemsmasse, fortsatte NTO i 2017 arbeidet med å videreutvikle Scenestatistikken. Foreningens to statistikkutvalg har blant annet sett på hvilke data som gir Kulturdepartementet helt nødvendig og adekvat informasjon om bransjen, og som samtidig hører hjemme i en offentlig statistikk. Utvalgene har også sett på muligheten for en felles rapporteringsmal som omfatter alle NTO-medlemmene på tvers av kunstform, samt diskutert enkeltkategorier, definisjoner, grenseoppganger og gråsoner. NTOs styre oversendte anbefalingene til Kulturdepartementet ved slutten av året.

2017 var det siste rapporteringsåret som NTO innhentet tall for Kulturdepartementet. Disse ble samlet inn og tilgjengeliggjort i begynnelsen av 2018. Et nytt rapporteringssystem som skal favne både Kulturrådets og Kulturdepartementets tilskuddsmottakere og samle statistikk fra flere kunstfelt skal være på plass fra 2019 for rapporteringsåret 2018.

Utvalgene besto i 2017 av:

Statistikkutvalg for musikk-institusjonene:

- Truls Gulbrandsen – personal- og administrasjonssjef Oslo-Filharmonien
- Per Erik Kise Larsen – direktør Det Norske Kammerorkester
- Roar Leinan – direktør Trondheim Symfoniorkester
- Kirsten Tunland – organisasjonssjef Kilden Teater- og Konserthus

Statistikkutvalg for scenekunst-institusjonene:

- Marta Færavaag Hjelle – direktør Nationaltheatret
- Knut Høgset – direktør Teatret Vårt
- Janne Langaas – teatersjef Teater Innlandet
- Andreas Norvik – CFO Den Norske Opera & Ballett
- Magnus Salte – økonomisjef Black Box teater
- Kirsten Tunland – organisasjonssjef Kilden Teater- og Konserthus

Institusjonsevalueringer

NTO er fornøyd med at armlengdesprinsippet er styrket de senere årene og at institusjonene selv definerer konkrete mål for sin virksomhet. Foreningen er tilfreds med at de periodiske institusjonsevalueringene videreføres, men er opptatt av at nødvendig bransjekompetanse og fagfellevurdering står sentralt i evalueringsarbeidet for å sikre etterrettelige evalueringer.

Kulturdepartementet igangsatte fire nye institusjonsevalueringer høsten 2016. Evalueringene tok for seg fireårsperioden 2013-2016 ved Stavanger Symfoniorkester, Nordnorsk

«Jesus Christ Superstar», Haugesund teater | Foto: Grethe Nygaard

Opera og Symfoniorkester, Brageteatret og Haugesund Teater og la vekt på målene om kunstnerisk kvalitet og effektiv ressursutnyttelse. Evalueringsrapporten ble overlevert til Kulturdepartementet 30. juni 2017.

Nytt for denne evalueringsrunden var at den ble utført av et eksternt utredningsmiljø, mens de tidligere evalueringene har vært utført av et fagfellepanel. Hensikten med omleggingen var å legge til rette for metodeutvikling. Oslo Economics, sammen med BI Center for Creative Industries, hadde hovedansvaret for evalueringene og evaluerte virksomhetenes ressursutnyttelse. Parallelt satte Kulturdepartementet sammen et fagfellepanel, som hadde ansvar for evalueringen av den kunstneriske virksomheten.

Denne organiseringen førte til at evalueringene av henholdsvis kvalitet og ressursutnyttelse ble presentert som to adskilte evalueringer.

NTO følger de periodiske institusjonsevalueringene med interesse, både hva opplegg og metodegrunnlag gjelder, samt panelenes sammensetning, drøftinger og konklusjoner. Metode-diskusjon og institusjonenes erfaringer er også på dagsorden i NOLF og NTLF. Etter NTOs syn bør fremtidige evalueringer organiseres på en måte som legger til rette for at kunstnerisk kvalitet og ressursutnyttelse sees i tett sammenheng.

Vi er også opptatt av at en dialogbasert metode basert på ønskekvismodellen videreføres, og at det legges

til grunn et dynamisk syn på hva som er god økonomistyring, jf. Trond Bjørnenaks rapport *Kostnadseffektivitet og god økonomistyring i scene-kunstsselskapene*. En anerkjennelse av kunsten som fri ytring må ligge til grunn som et ufravikelig prinsipp i styringsdialogen, og vi vil understreke at kunstneriske virksomheter ikke må bedømmes eller pålegges rapporteringskrav uten å ta høyde for at disse institusjonenes kjernevirksomhet er å produsere og formidle kunst av høy kvalitet.

En anerkjennelse av kunsten som fri ytring må ligge til grunn som et ufravikelig prinsipp i styringsdialogen.

Sponsorundersøkelse

NTOs årlige kartlegging av medlemmenes sponsor-/gaveinntekter (jf. fig. 4) viser at musikk- og scenekunstinstitusjonene mottok samlet ca. 72,6 mill. kroner i sponsorinntekter og gaver i fjor. Dette var om lag 6,5 mill. kroner mer enn i 2016 (faste priser) og tilsvarer 1,9 pst. av medlemmenes samlede driftsinntekter og 10,1 pst. av de samlede egeninntektene.

Om lag 80 pst. av sponsor- og gaveinntektene var konsentrert til 11 av 45 institusjoner. 14 virksomheter hadde ikke sponsor- og gaveinntekter i 2017.

Verdier av barteravtaler og andre samarbeidsavtaler som ikke fremkommer som sponsor- og gaveinntekter i regnskapene inngår ikke i tallene. Kostnadene ved å skaffe gave-/sponsorinntekter og opprettholde sponsoravtalene gjennom gjenytelser er ikke trukket fra i undersøkelsene.

Funnene viser at det har vært en realnedgang i totale sponsorinntekter/gaver på ca. 20 pst. siden finanskrisen i 2008 og bekrefter bildet fra andre undersøkelser om at slik privat finansiering er konjunkturavhengig og generelt vanskelig tilgjengelig for profesjonelle, offentlig finansierte kunstinstitusjoner i Norge.

SEKRETARIATSFUNKSJONER

Norsk teaterlederforum

NTOs rolle som sekretariat for Norsk teaterlederforum (NTLF) utgjør en vesentlig del av administrasjonens arbeid. NTLF er et faglig møtested for teatersjefer og direktører fra scenekunstinstitusjonene som er medlemmer i NTO. I 2017 var kunstneriske ledere og direktører fra i alt 32 virksomheter medlemmer i NTLF. I tillegg til ledere fra NTOs medlemsteatret deltar lederen for NRK Radioteatret.

Foreningen samler teaterlederne til to seminarer i året, og hvert annet år arrangeres en felles studietur til utlandet.

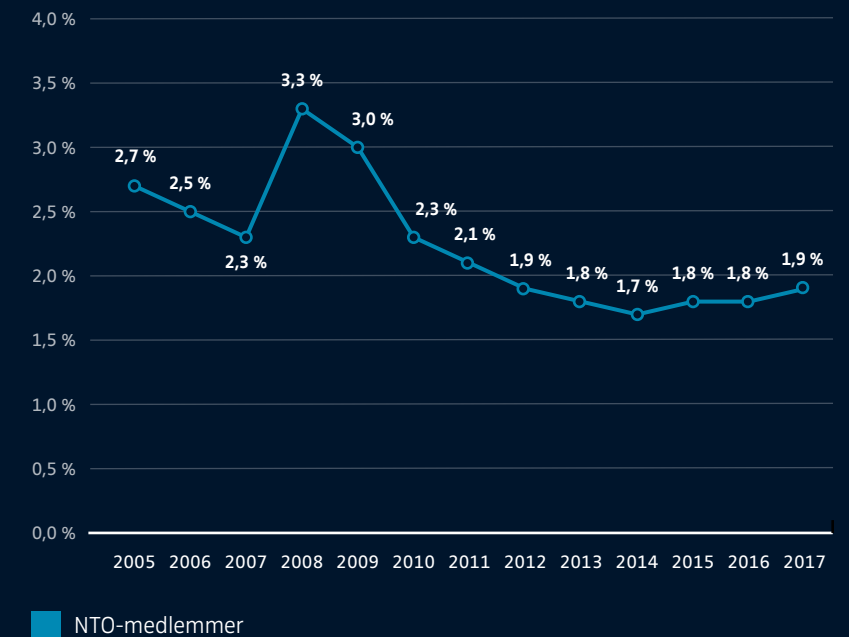
Norsk teaterlederforum ledes av et arbeidsutvalg på fem medlemmer.

NTLFs arbeidsutvalg 2017–2018:

- Arne Nøst, Rogaland Teater (leder)
- Per Ananiassen, Teaterhuset Avant Garden
- Marit Holtet, Brageteatret
- Erik Ulfsby, Det Norske Teatret
- Beate Stang Aas, Hålogaland Teater

NTLF og NTO leverte i desember en uttalelse til Universitetet i Bergen (UiB), Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet i forbindelse med universitetets nedbemanningsforslag for teatervitenskap. De to foreningene understreket i uttalelsen viktigheten av de humanistiske fagene som kritiske dannelsesfag og som viktig rekrutteringsarena for profesjonelle til bransjen. NTLF har også tidligere uttalt seg om situasjonen for faget teatervitenskap i Norge, og understreket denne gangen

Fig. 4 - Andel sponsorinntekter/gaver av driftsinntekter:

at forslaget ble lagt frem kun fem år etter at teatervitenskap ved Universitet i Oslo ble nedlagt. UiB påtok seg den gangen et nasjonalt ansvar for å opprettholde studietilbudet og fagmiljøet i Norge.

Studietur og seminarer

I begynnelsen av mai 2017 ble det arrangert studietur til Tallin. Reise-målet ble valgt både fordi Baltikum er interessant historisk og politisk som Øst-Europas forpost, men også kunstnerisk. På programmet sto blant annet møte med den norske ambassadøren til Estland, Kulturministeriet, Estonian Association of Performing Arts Institutions og Drama School of EAMT, samt ulike teatre. Under studieturen ble det også arrangert interne møter hvor forumet diskuterte ulike aktuelle saker.

Høstseminaret fant sted 26. og 27. oktober på USF Verftet i Bergen under BIT Teatergarasjens internasjonale teaterfestival Meteor. Et hovedtema for seminaret var den varslede kulturmeldingen, regionreform og fremtidig ansvarsdeling mellom forvaltningsnivåene. Andre sentrale tema på dagsorden var Kulturtanken og institusjonenes rolle i Den kulturelle skolesekken, resirkulert scenografi, samt seksuell trakassering på bakgrunn av #metoo-kampanjen.

Årlig audition

Årlig audition for nyutdannede skuespillere med annen bakgrunn enn Kunsthøgskolen i Oslo ble arrangert 6. november på Riksteatret.

Arrangementet er et årlig samarbeid mellom Norsk Skuespillersenter, Norsk Skuespillerforbund, Riksteatret og NTO/NTLF. Årlig audition gir både unge og etablerte skuespillere en mulighet til å presentere seg for potensielle arbeidsgivere. Teatersjefer, instruktører, dramaturger, film- og TV-produsenter, castingbyråer og andre som arbeider profesjonelt med skuespillere inviteres.

NTLF-representanter til eksterne komiteer og juryer

Heddakomiteen i 2017–2018:

- Arne Nøst, Rogaland Teater
- Per Ananiassen, Teaterhuset Avant Garden

Ibsenprisen-juryen 2017–2018:

- Erik Schøyen, Haugesund Teater

Norsk orkesterlederforum

NTOs rolle som sekretariat for Norsk orkesterlederforum (NOLF) utgjør en vesentlig del av administrasjonens arbeid. Forumet er et faglig møtested hvor orkesterledere fra NTOs medlemsorkestre kan være medlemmer. NOLF har som formål å være et kontaktforum for erfaringsutveksling og faglig utvikling orkesterledere imellom og har de senere årene avholdt rundt fire medlemsmøter i året.

Orkesterledere fra i alt 10 virksomheter er medlemmer i NOLF. I tillegg til ledere fra NTOs medlemsorkestre deltar lederen for Kringkastingsorkestret. NOLF organiseres uten arbeidsutvalg,

NOLF i Gewandhaus i Leipzig

men velger leder for ett år av gangen. Bernt Bauge, administrerende direktør ved Bergen Filharmoniske Orkester, var NOLFs leder i første halvår 2017. På forumets årsmøte i mai ble Rolf Lennart Stensø, orkesttersjef for Kringkastingsorkestret, valgt til leder.

NOLF reiste i mai 2017 på studiereise til Tyskland, nærmere bestemt Berlin og Leipzig. Reisemålet ble valgt på grunn av Tysklands mange ledende orkestre og noenlunde sammenlignbare politiske og økonomiske forhold. På programmet sto blant annet samtale med Rolf Bolwin, direktør for Deutscher Bühnenverein, omvisning på og møter med ledelsen ved Gewandhausorkestret i Leipzig, samt opera- og konsertbesøk. Under studieturen ble det også avholdt årsmøtet og ordinært NOLF-møte.

Heddaprisen for beste scenetekst gikk i 2017 til Arne Lygre for «La deg være», regi Johannes Holmen Dahl, Nationaltheatret. | Foto: Skjalg Vold

NOLF-representanter til eksterne grupper og komiteer

Styringsgruppen i Norsk Musikkarv:

- Håvard Vegge, Operaorkestret, Den Norske Opera & Ballett

Arbeidsgruppen for Nordisk orkesterkonferanse:

- Rolf Lennart Stensø, Kringkastingsorkestret
- Marianne Dyrnes Vallat, NTO

HEDDAPRISEN

NTO er ansvarlig arrangør for Heddaprisen, som siden den ble delt ut for første gang i 1998 har etablert seg som en av Norges mest prestisjefulle teaterpriser. Heddaprisen har som formål å hedre fremragende prestasjoner i norsk scenekunst og stimulere til økt kvalitet. Prisen er finansiert ved bevilgninger fra NTO og Norsk teaterlederforum (NTLF) og ved at samtlige av NTOs medlemsteatre betaler en kontingent basert på sitt årlige offentlige tilskudd.

Heddaprisen har bygget seg opp til å bli en faglig ettertraktet pris, som gir norsk teater verdifull synliggjøring og viser frem scenekunsten på sitt beste. I tillegg har prisutdelingen blitt et viktig og samlende høydepunkt for bransjen og en verdig avslutning på teatersesongen.

Prisutdelingen 2017

Heddaprisen ble i 2017 delt ut for 20. gang. Utdelingen fant sted på Oslo Nye Teaters hovedscene søndag

18. juni. Prisutdelingen ble ledet av skuespiller og musiker Hilde Louise Asbjørnsen med regi av Teodor Janson og ble svært godt mottatt av de 522 publikummerne som var tilstede. Etter utdelingen var alle de tilstedeværende invitert til fest i teatrets lokaler.

Nominasjonene ble offentliggjort 1. juni på en pressekonferanse på Oslo Nye Teater. Begge arrangementet fikk mye og god oppmerksomhet og omtale, både fra bransjen og mediene. Prisutdelingen ble strømmet live. NTO lanserte i jubileumsåret den nye teaterfestivalen Heddadagene som ledet opp mot prisutdelingen. Prisutdelingen på Oslo Nye Teater markerte avslutningen på en vellykket festival og teatersesong og samlet store deler av teater-Norge til fest.

Heddajuryen

Arbeidet med nominering og juryering er lagt til en fagjury oppnevnt av Heddakomiteen. Juryen nominerer et fast antall kandidater, og vinnerens navn blir offentliggjort under prisutdelingen.

Heddajuryen 2016–2017 (prisutdelingen 2017):

- Torill Braaten
- Borghild Maaland
- Martin Nordvik
- Lillian Bikset
- Vidar Sandem
- Ragnhild Tronstad
- Liv Riiser

Juryen så samlet sett over 170 norske teaterproduksjoner fra 1. mai 2016 til

Heddakomiteen | Foto: Brian Olguin

31. mai 2017. Nytt av året var at forestillinger for barn og ungdom var delt inn i to separate kategorier, og juryen nominerte med dette i 11 priskategorier og kåret vinnere i 12 kategorier.

Heddakomiteen

Heddakomiteen har ansvar for å oppnevne jury, utarbeide juryens retningslinjer, vurdere tildelingskriterier, justere priskategorier, samt kåre vinner av Heddakomiteens ærespris. I sammen-setningen av juryen legger komiteen vekt på bredde i teatersyn, kompetanse, alder, bakgrunn og geografisk spredning.

Heddakomiteen kåret i 2017 Bjørn Sundquist til vinner av Heddakomiteens ærespris.

Komiteen består av 7 medlemmer, hvorav 2 oppnevnes av NTOs styre, 2 oppnevnes av NTLF og 3 velges utenfor NTOs og NTLFs medlemsmasse og oppnevnes av NTOs styre.

Heddakomiteen 2016–2017 (prisutdelingen 2017):

- Kristian Seltun (leder)
- Knut Alfsen
- Lena Lindgren
- Per Ananiassen
- Arne Nøst
- Astrid Sletbakk
- Erik Ulfsby

HEDDADAGENE

I Heddaprisens 20. jubileumsår lanserte NTO og foreningens medlemstøtte en ny teaterfestival under navnet Heddadagene. I perioden 9.–18. juni gikk hele 29 scenekunstinstitusjoner sammen for første gang for å vise et tverrsnitt av forestillinger fra hele landet i Oslo. Festivalen tok mål av seg å være en teateruke der publikum og bransje kunne samle seg om scenekunsten, se forestillinger og gå på arrangement de vanligvis ellers ikke ville ha fått med seg.

På bildene: Hanne Tømta fra åpningen av Heddadagene og frivilligkoordinator Mari Fladmoe Wolmer.

Hver av de deltagende institusjonene var invitert til å komme med én forestilling. I tillegg presenterte vertsteatrene i Oslo et bredt utvalg av egne forestillinger og andre fagarrangementer. Publikum kunne velge blant rundt 30 ulike produksjoner i festivalperioden, hvorav 14 gjestespill fra teatrene rundt om i landet.

Tidens første Heddadager fikk god mottakelse og hadde et totalt besøkstall på nærmere 25.000 besøkende. Nye dager er planlagt i 2018.

Heddadagene er både utledet av og leder opp mot Heddaprisutdelingen. Der de Heddanominerte velges ut av en samlet, uavhengig fagjury, presenterer festivalen et bredt utvalg forestillinger som de ulike institusjonene og kunstneriske lederne selv har plukket ut som sine foretrukne bidrag. Forestillingsprogrammet og Heddanominasjonene gir slik samlet sett et godt bilde av det teatermangfoldet som fins i Norge i dag.

Initiativet til Heddadagene springer ut fra Heddakomiteen. Det overordnede, faglige ansvaret var i 2017 lagt til en

Heddadagene og Heddanominasjonene gir samlet sett et godt bilde av teatermangfoldet i Norge i dag.

styringsgruppe bestående av teatersjefene ved Rogaland Teater, Det Norske Teatret, Trøndelag Teater og Nationaltheatret. Beslutningsmyndigheten ble fra høsten 2017 lagt til NTLFs arbeidsutvalg. NTO er formell eier og har prosjektansvar for Heddadagene.

Heddadagene er finansiert ved at alle teatrene betaler en kontingent. I tillegg ble festivalen i 2017 støttet av Kulturstaden i Oslo kommune, gjennom tilskuddsordningen Innovasjon i kultur og kulturnæringene.

Fra årsmøteseminaret 2017 | Foto: Skjalg Vold

MØTEPLASSER OG KOMPETANSEBYGGING

En sentral del av foreningens arbeid er å engasjere flest mulig av medlemmene i viktige bransjespørsmål og å styrke deres kompetanse i arbeidsgiverspørsmål. I den sammenheng er det viktig å etablere nettverk og møteplasser. I tillegg til årsmøtet og samlingene for NTLFs og NOLFs medlemmer, har NTO i løpet av året stått som arrangør av flere større og mindre fagmøter. Foreningen er også medlem av og deltaker i flere nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeidsprosjekter. Oversikten som følger gir et bilde av omfanget.

NTOS ÅRSMØTE

NTOs årsmøte og årsmøteseminar 2017 fant sted på Dansens Hus i Oslo 13. juni. Foreningens styreleder Åse Ryvarden åpnet seminaret og ønsket forsamlingen av teater- og orkesterledere, styreledere, representanter for fagforbundene og andre samarbeidspartnere velkommen, før statsråden for kultur Linda Hofstad Helleland, innledet.

Mark Pemberton, direktør for NTOs søsterorganisasjon Association of British Orchestras, var deretter invitert til å snakke om «Brexit and the performing arts – one year later».

Morten Gjeltén, direktør i NTO, innledet til det neste hovedtemaet: «Hvordan sikre kunsten som fri ytring», før han ga ordet til direktør i Fritt Ord Knut Olav Åmås, som snakket om «Friheter under permanent press: Kunsten,

kritikken og journalistikken i dag og fremover». Alfred Fidjestøl, journalist, filosof og sakprosaforfatter, avsluttet seminaret med foredraget «Vi har så korte armar – armlengdesprinsippet og Norsk kulturråd».

Nordisk orkesterkonferanse

Finland feiret sitt 100-årsjubileum som selvstendig nasjon i 2017, og ett av landets mange orkestre, Oulu Symphony Orchestra, inviterte i jubileumsåret til nordisk orkesterkonferanse. Konferansen fant sted 20.–22. september i Uleåborg og var den 41. i rekken av nordiske orkesterkonferanser.

På programmet sto blant annet temaer som «Opportunities and challenges in private funding», «The change in the orchestra field in the Netherlands and how they survived it», «Auditions from the musician's perspective» og «Music as a gateway to empathy in the digital realm».

Miniseminar: Mellom fast og fri

Det Norske Kammerorkester og NTO inviterte i november til et miniseminar med tittelen «Mellom fast og fri – Om kunstneren som arbeidstaker og utviklingen i moderne arbeidsliv». Seminaret var en del av Kammerorkestrets 40-årsjubileum og fant sted på Sentralen i Oslo.

Med utgangspunkt i Kammerorkestrets egenart tok seminaret for seg utfordringer og gevinster ved prosjektorganisering og hva det representerer for arbeidslivet. Hva betyr en slik

Innleder Marc Pemberton, NTOs direktør Morten Gjeltten og seminardeltakere under årsmøteseminar 2017 | Foto: Skjalg Vold

organisering for kvaliteten i det som skapes, og hva betyr det for den enkeltes livssituasjon? Er det relevante fellestrekk mellom et kunstnerisk ensemble og andre typer arbeidsfellesskap? Fire innledere fra ulike deler av norsk kultur- og arbeidsliv var invitert til å reflektere rundt disse spørsmålene: Maalfrid Brath, konsernsjef i Manpower Group Norge, Geir Bergkastet, administrerende direktør i Den Norske Opera & Ballett, Renée Rasmussen, spesialrådgiver LO for selvstendig næringsdrivende og kultur og Tone Øvrebø Johannessen, daglig leder i Skuespiller- og danseralliansen.

Skuespiller- og danseralliansen

Skuespiller- og danseralliansen gikk i 2017 inn i sitt andre ordinære driftsår som permanent virksomhet. Alliansen er et bransjeinitiativ på scenekunstmrådet og eies av Norsk Skuespillerforbund, Norske Dansekunstnere og Norsk teater- og orkesterforening. Driften er finansiert med tilskudd fra Kulturdepartementet. Formålet er å sikre frilansskuespillere- og dansere inntekter og sosiale rettigheter. Som ansatt kunstner har man Skuespiller- og danseralliansen som arbeidsgiver mellom kunstneriske engasjementer.

Alliansen skal legge til rette for ekstern sysselsetting og arbeide for kompetanseoppbygging og kunnskap om scenekunstens vilkår. Kunstnerne er mentorer for yngre kunstnere og deltar på kurs og andre kompetanseutviklende tilbud. De kan konsentrere seg om faglig og kunstnerisk utvikling i periodene mellom ansettelse/oppdrag hos andre arbeidsgivere, og styrke sin karriereutvikling.

Daglig leder er Tone Øvrebø Johannessen.

Styre 2017–2018:

- Kirsti Camerer (styreleder)
- Morten Gjeltten
- Hauk Heyerdahl
- Peder Horgen
- Grete Valstad
- Gry Kipperberg

Årets kritikk 2017 – teater, musikk, dans

NTO har siden 2016 samarbeidet med Norsk kritikerlag og Festspillene i Bergen om prisen Årets kritikk. Årets kritikk er en markering av årets beste kritiske tekst eller radiomanus om utøvende kunstuttrykk og ble delt ut for første gang i 2014. Formålet for kåringen er blant annet å inspirere til og løfte frem kritikk av høy kvalitet, og på denne måten også fremheve kunstuttrykk av høy kvalitet.

Prisen ble i 2017 delt ut 29. mai til Julian Blaue for hans tekst «Allkunstverk Volksbühne 1992–2016: Hvil i krig» under det årlige debattmøtet Festspillene og Kritikerlaget i samarbeid arrangerer.

Juryen som kårer Årets kritikk består av fem medlemmer:

- Et medlem er fjorårets vinner
- Et medlem utnevnes av Festspillene i Bergen
- Et medlem utnevnes av NTO
- Et medlem er sittende leder av Norsk kritikerlag
- Et medlem utnevnes av arbeidsutvalget for seksjon for teater, musikk og dans.

NTO utnevnte i 2017 Jon Refsdal Moe som jurymedlem.

Nordisk teaterlederråd

Nordisk teaterlederråds hovedoppgave er å være et nettverk og et møtested hvor det utveksles informasjon om kunstneriske, politiske og økonomiske sider ved det nordiske scenekunstheltets utvikling.

Nordisk teaterlederråds styre består av to medlemmer fra hvert land og utpekes av hvert lands organisasjoner. Hvert land forventes å la seg representere ved en teatersjef/kunstnerisk leder og en direktør (eller annen medarbeider) fra det respektive lands bransjeorganisasjon. Rådet har sitt sete der sekretariatet ligger, og hvert nordisk land har sekretariatet for en periode på to år etter rullerende ordning. Landet som har sekretariatet utpeker styreleder og sekretær, og sekretariatslandet tar seg av rådets løpende virksomhet. Styret samles i utgangspunktet på forskjellige teatre i Norden to til tre ganger i året.

De norske representantene i styret var i 2017–2018 teatersjef Erik Ulfsby ved Det Norske Teatret og Morten Gjeltten i NTO.

Pearle*

NTO er medlem av den europeiske organisasjonen Pearle* (Performing Arts Employers Associations League Europe), som samler arbeidsgivere og produsenter på musikk- og scenekunstmrådet.

Pearle* har hovedsete i Brussel og er anerkjent som formell arbeidsgiverpart (social partner) i EU-systemet. Organisasjonen overvåker og gir uttalelser på alle politikkområder som direkte eller indirekte berører vilkårene for institusjoner innenfor musikk og scenekunst i Europa.

Organisasjonen har som regel to store konferanser i året, hvor representanter fra de 40 medlemsorganisasjonene deltar. I 2017 ble disse holdt i København og Madrid.

Medlemmene av Pearle* Executive Committee (2017–2019):

- Chairman: Géza Kovács, Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége, Ungarn
- Secretary: Liesbeth Dejonghe, Overleg Kunstenorganisaties, Belgia
- Treasurer: Tommi Saarikivi, Suo Teatterit ry / Finlands Teatrar rf, Finland
- Marc Grandmontagne, Deutscher Bühnenverein – Bundesverband der Theater und Orchester, Tyskland
- Julian Bird, Society of London Theatre & UK theatre, UK
- Vakant, Fédération des employeurs du spectacle vivant public et privé, Frankrike
- Tania Swayne, Federación Estatal de Asociaciones de Empresas Productoras de Teatro y Danza, Spania

Scenekortet

Scenekortet administreres av NTO og distribueres til ansatte på NTOs scenekunstinstitusjoner. Kortet gir rett til rabatterte billetter på de samme institusjonene. I tillegg distribuerer og bekoster en rekke bransjeorganisasjoner og forbund kortet til sine medlemmer.

SAMFUNNSDEBATT OG INFORMASJONSVIRKSOMHET

Norsk teater- og orkesterforening deltar i samfunnsdebatten og søker å fremheve bransjens betydning gjennom sine innspill til stat, fylke og kommune, og gjennom sin tilstedeværelse i det offentlige ordskiftet og i ulike bransjefora. Større arrangement som Heddaprisen og Heddadagene bidrar også til å synliggjøre bransjen og medlemmenes virksomhet.

Egne informasjonskanaler

NTOs hjemmeside er en kanal for foreningens egne nyhets- og bakgrunnssaker. Her finner man blant annet innspill og høringsuttalelser til ulike offentlige instanser, kommentarer til aktuelle kulturpolitiske saker, publikums- og sponstartall, rapporter og utredninger, informasjon om foreningens ulike nettverk, prosjekter, seminarer og mye annet. Medlemsportalen gir blant annet tilgang til premiere- og verkbeslaget som genererer data til premierelisten på Scenekunst.no og rapporteringstilgang til Scenestatistikk.no.

Heddaprisen og Heddadagene har i tillegg egne nettsider, og foreningen er tilstede i ulike sosiale medier.

Media

NTO ble omtalt i eller uttalte seg i 702 registrerte Retriever-artikler i 2017. Av disse var 553 artikler knyttet til Heddaprisen.

Vi startet det nye året med en kronikk hvor vi ønsket oss en ny kulturmelding for å gi retning til kulturpolitikken og bidra til en mer kunnskapsbasert og transparent politikktutforming. Regjeringen lanserte senere på vinteren at den ville sette i gang et slikt arbeid, og kulturmeldingen dannet et viktig bakteppe for flere av foreningens øvrige kronikker om så vel kulturpolitikken

begrunnelse som regjeringens hovedsatsinger i kulturpolitikken. Regionreform, internasjonal utveksling, privat kulturfinansiering, kulturmoms og kunstinstitusjonenes rolle i reiselivspolitikken var andre emner foreningen skrev eller på andre måter uttalte seg om i media i løpet av 2017.

Scenekunst.no

Norsk teater- og orkesterforening er deleier av nettstedet Scenekunst.no, et redaksjonelt uavhengig nettsted som drives etter redaktørplakaten. Tidsskriftet er organisert som et allmenntilgjengelig aksjeselskap med Danse- og teatersentrum, Norsk Skuespillerforbund og Norske Dansekunstnere som eiere og bidragsytere, i tillegg til NTO. Film- og teaterteknisk forening gir også årlig støtte.

En viktig rolle for Scenekunst.no er å initiere, fange opp og bringe videre diskusjoner og nyheter i musikk- og scenekunstheltet og bidra til å knytte sammen en faglig offentlighet på feltet. Tidsskriftet publiserer daglig redaksjonelt stoff, kritisk refleksjon og meningsstoff om teater, musikk, dans og tilhørende kulturpolitikk.

Hild Borchgrevink var redaktør for Scenekunst.no i 2017. Julie Rongved Amundsen ble ansatt som ny redaktør høsten 2017, med tiltredelse 1. januar 2018.

Styret for Scenekunst.no AS

2017–2018:

- Andreas Wiese (styreleder), daglig leder Litteraturhuset
- Carl Morten Amundsen, sjefdramaturg Det Norske Teatret
- Erik Årslund, kommunikasjonssjef Dansens Hus
- Ingrid Handeland, direktør Norsk Publikumsutvikling
- Kristine Karåla Øren, danser og koreograf, styremedlem Norske Dansekunstnere

Numeriske varamedlemmer:

- Ane Smørås, koreograf og danser, styremedlem, Norske Dansekunstnere
- Espen Klouman Høiner, skuespiller

Oslo, mai 2018

Morten Gjeltén, direktør

«Black & White, Sechs Tänze», Den Norske Opera & Ballett | Foto: Erik Berg

HØRINGSUTTALELSE TIL STATSBUDSJETTET 2018

NTOs UTTALELSE OM PROP. 1 S (2017–2019) TIL STORTINGETS FAMILIE- OG KULTURKOMITÉ

KULTURPOLITIKKENS BEGRUNNELSE OG STATENS ANSVAR

Statens kulturpolitiske ansvar må knyttes tydeligere til Grunnlovens infrastrukturkrav, og ytringsmangfold og kvalitet presiseres som overordnede mål. De kunstneriske virksomhetene må anerkjennes som en betydelig del av ytringsfrihetens infrastruktur, som uunnværlige arenaer for refleksjon og meningsdannelse og unike kilder til kulturell og menneskelig innsikt. Kulturpolitikens ambisjoner og prioriteringer må vurderes i tråd med dette.

Sammen med skolen, universitetene og mediene utgjør kulturinstitusjonene ytringsfrihetens infrastruktur, og i henhold til Grunnlovens § 100 har staten en forpliktelse til aktivt å sikre og legge til rette for de institusjonene som utgjør denne infrastrukturen for fri ytring. Dette overordnende statlige ansvaret for oppbygging av et offentlig ytringsrom bør trekkes tydeligere frem som en av begrunnelsen for en offentlig kulturpolitikk. Kunsten og kulturen har en fundamental verdi i samfunnet og for enkeltmennesket, og det er denne verdien som må være førende for nivået på samlede investeringer i sektoren og for kulturpolitiske prioriteringer.

Tradisjonelt har det vært solid politisk enighet om at kultursektoren er et viktig offentlig ansvarsområde, noe som har resultert i en gledelig vekst i bevilgningen til kulturformål etter tusensårskiftet. Vi mener det nå er grunn til å merke seg en stagnasjon i bevilgningene og svekkede rammevilkår for musikk- og scenekunstinstitusjonene. Kulturpolitikken i Norge er ung og uferdig, og det er fortsatt et etterlep i nødvendige investeringer. Vi ser ingen grunn til å hevde at den offentlige satsingen på kulturområdet har nådd et metningspunkt. Tvert imot er det mye

som tyder på at den rollen kunsten og kulturen spiller i samfunnet vil bli enda viktigere i tiden fremover.

I et samfunn preget av raske endringer, migrasjon og større kompleksitet må vi kunne forholde oss til et stadig bredere ytringsmangfold og kommunisere på tvers av kulturelle forskjeller. Vi må lære oss å se, lytte og lese kritisk og anstrenge oss for å innta uvante synsvinkler for å gripe det som er ukjent og annerledes. I nær relasjon til humaniora er kunsten i denne situasjonen helt nødvendig og viktigere enn noen gang for å utdanne kompetente borgere til deltakelse i det kommunikasjonsfellesskapet som er fundamentet for et fungerende demokrati.

Frie ytringer har en av sine viktigste arenaer i kunsten, hvor meningsdannelse og meningsutveksling finner sted i de mangeartede kunstneriske virksomhetene. Med fremveksten av populisme, polarisering og illiberale krefter i vestlige demokratier, må staten styrke og ikke svekke sitt ansvar for å sikre og ruste opp en sterk infrastruktur av selvstendige, meningsdannende

institusjoner og demokratiske fellesarenaer for det offentlige ordskiftet.

For at de kunstneriske virksomhetene skal kunne ivareta denne helt grunnleggende samfunnsrollen må det skapes aksept for at kunstens relevans må forstås i et langsiktig mer enn et kortsiktig, og et indirekte mer enn et direkte perspektiv.

NTO er derfor kritisk til de siste årenes kulturpolitiske prioriteringer og instrumentelle dreining mot «kulturell og kreativ næring» som synes basert på en manglende anerkjennelse av kunstens betydning utover økonomisk verdiskaping og andre ringvirkninger.

Kjernebegreper i kulturpolitikken er blitt etterspørsel, sysselsetting og entreprenørskap, mens kunstpolitikken nedprioriteres. Resultatet er svekkede rammer for selve innholdsproduksjonen og den langsiktige og grunnleggende kunstneriske utviklingen og nyskapingen. Det er fornuftig å ha en næringspolitikk også for kulturnæringene, men vi etterlyser en satsing over Næringsdepartementets og Utenriksdepartementets budsjetter.

Vi oppfordrer til språklig bevissthet rundt hvilke begreper som anvendes og som danner premissene for politikkutforming, og til grundig refleksjon over hva det vil bety for kunstens samfunnsrolle i et langsiktig perspektiv om vi godtar at dagens selvstendige kunstinstitusjoner reduseres til virkemidler for eksterne politiske mål og det kunstneriske handlingsrommet svekkes ytterligere.

Kjernebegreper i kulturpolitikken er blitt etterspørsel, sysselsetting og entreprenørskap, mens kunstpolitikken nedprioriteres.

LØNNS- OG PRISKOMPENSASJON

NTO anmoder om reell lønns- og priskompensasjon som gjør det mulig for frilansere så vel som fast ansatte kunstnere å holde tritt med lønnsutviklingen i samfunnet, uten at dette går utover institusjonenes kunstneriske aktivitet og tilbudet til publikum.

Budsjettforslaget for 2018 innebærer for de fleste av NTOs medlemmer en nominell vekst mellom 2,1 og 2,2 pst., mens den generelle lønnsøkningen er beregnet til 3,0 pst. og prisøkningen til 1,6 pst. Det faktum at regjeringen gjennom effektiviseringsreformen ikke fullt ut kompenserer for forventet lønns- og prisøkning, betyr en reell reduksjon i institusjonenes driftsbudsjetter og svekkede rammer for fjerde år på rad.

Dette skjer i en periode hvor flere av institusjonene allerede har gjennomgått betydelige innstramminger og har gjennomført eller er midt i krevende effektiviserings- og omstillingsprosesser, mens andre – slik som for eksempel Nordnorsk Opera og Symfoniorkester – er i en oppbyggingsfase som nå settes i revers.

I 2016 løste tariffpartene selv pensjonsfloken ved innføring av innskuddsbasert ordning. Vi registrerer at departementet legger til grunn at de institusjonene som fortsatt har en negativ balanse som skyldes pensjon, treffer nødvendige tiltak slik at balansen mellom inntekter og kostnader forbedres over tid. Vi forventer at også staten selv bidrar til dette gjennom reell lønns- og priskompensasjon.

Underadministrerte virksomheter

Teatrene og orkestrene er personalintensive virksomheter, og i snitt er ca. 80 og 90 pst. av lønnskostnaden i henholdsvis de store teatrene og orkestrene knyttet til funksjoner som inngår direkte i den kunstneriske produksjonen, mens kun henholdsvis 8 og 4 pst. går til administrasjon.

Det er svært begrensede muligheter for å kutte i så små administrasjoner, og rasjonaliseringsgevinsten er marginal sammenlignet med sektorer med store administrative kostnader.

Når økonomien i all hovedsak er knyttet direkte til kunstnerisk produksjon og til å lønne kunstnere og annet kunstfaglig personale gjenstår det få eller ingen andre innsparingstiltak enn å redusere kunstfaglige årsverk.

Slik det fremkommer i de periodiske institusjonsevalueringene, er det ofte knappe bemanningsressurser knyttet til produksjonsapparatet rundt de kunstneriske prosjektene som hindrer en større utnyttelse av det kunstneriske potensialet i virksomhetene. Det finnes dermed svært begrensede muligheter for å rasjonalisere bort årsverk uten at dette får direkte konsekvenser for kvaliteten og volumet i den kunstneriske produksjonen.

Svekkede rammevilkår får betydning for kvalitet og mangfold

På kort sikt kan den tellbare effekten av svekkede rammer til en viss grad kamufleres gjennom tilpasninger av repertoar og ressursbruk. På lengre sikt får en slik tilpasning betydelige konsekvenser for kvaliteten og mangfoldet i innholdsproduksjonen. Innstramminger går gjerne først utover de mest eksperimentelle, risikofylte produksjonene og nyskapende samarbeid.

Når kapasiteten i produksjons- og formidlingsapparatet for kunsten presses til en yttergrense, blir det også utfordrende å ivareta bredden i samfunnsansvaret – herunder eksterne forventninger og egne ambisjoner om videreutvikling av

formidlingsstrategier, utnyttelse av digital teknologi, ekstern relasjonsbygging og samarbeid, internasjonal utveksling og annen ressurs- og kostnadskrevende utadrettet virksomhet.

Ressursutnyttelse og fleksibel drift – et delt ansvar

Virksomhetene arbeider kontinuerlig med å finne frem til best mulige systemer for økonomistyring og med å identifisere og utnytte effektiviserings- og inntektsmuligheter – enten det er åpningstider, aktivitetsomfang, arenaer eller selve avtaleverket.

I professor Trond Bjørnenaks rapport *Kostnadseffektivitet og god*

økonomistyring i scenekunstsselskapene vises det til at disse institusjonene har hatt lavere kostnadsøkning enn man kunne forventet i perioden 2011-2014, gitt den generelle veksten i lønn og pensjon. Dette tyder ifølge professoren på god økonomikontroll og stram kostnads- og budsjettstyring. Videre viser institusjonsevalueringene – som ser kvalitet og ressursutnyttelse i sammenheng – gjennomgående god måloppnåelse og økt effektivitet også senere år.

Tariffpartene har selv tatt ansvar og gjort en betydelig innsats for å sikre institusjonene mer forutsigbare rammebetingelser med innføringen av innskuddspensjonsordning

Fordeling av lønnskostnader i de største teatrene* og symfoniorkestrene** 2014:

	Teater	Orkester
Kunstnerisk produksjon	78 %	92 %
Kommunikasjon	9 %	3 %
Administrasjon	8 %	4 %
Drift	4 %	0 %

* Den Norsk Opera & Ballett, Nationaltheatret, Det Norske Teatret, Den Nationale Scene, Trøndelag Teater, Rogaland Teater, Hålogaland Teater og Teatret Vårt.

** Oslo-Filharmonien, Bergen Filharmoniske Orkester, Trondheim Symfoniorkester og Stavanger Symfoniorkester.

i 2016. I tillegg er lovverk og tariffavtaler i stor grad med på å legge rammene for musikk- og scenekunstinstitusjonenes ressursutnyttelse. I samarbeid mellom Arbeidsgiverforeningen Spekter, NTO og virksomhetene arbeides det fortløpende for å forbedre tariffavtalene, slik at det kan legges til rette for mer fleksibel drift – selvsagt hele tiden balansert i forhold til legitime krav om et forsvarlig arbeidsmiljø. Her hviler det også et betydelig ansvar på arbeidstaker-organisasjonene.

I noen tilfeller kan også administrativt samarbeid og fellesfunksjoner på sikt føre til kostnadsbesparelser. Vi vil imidlertid understreke at det er ressurskrevende å utvikle og administrere fellesløsninger, og at rasjonaliseringsgevinsten ofte er begrenset.

LAVMOMS

NTO er kritisk til regjeringens forslag om å øke satsen på lavmoms ytterligere til 12 pst., etter at den ble hevet fra 8 til 10 pst. i 2016. Dette innebærer betydelige merutgifter, særlig for de turnerende virksomhetene, knyttet til persontransport og overnatting.

De produserende NTO-virksomhetenes lønnskostnader til kunstnere* 2014:

Lønn** til kunstnere	1,1 milliarder kroner
Lønn til fast ansatte kunstnere	643 millioner kroner (60 %)
Lønn til frilanskunstnere	416 millioner kroner (40 %)

* «Kunstnere» omfatter her en rekke ulike kunstnergrupper – herunder skuespillere, musikere, sangere, dansere, instruktører, koreografer, scenografer, kostymedesignere, lysdesignere, lyddesignere, videodesignere, komponister, dirigenter, dramatikere, forfattere, oversettere og dramaturger.

** Dette omfatter lønn (inkl. arbeidsgiveravgift og feriepenger), honorar og vederlag. I tillegg kommer betydelige pensjonskostnader. Med den utviklingen vi har hatt i pensjonskostnader de siste årene, vil dette innebære betalbare pensjonsutgifter på mellom 15 og 25 % av lønnsgrunnlaget, avhengig av virksomhetens historikk, særaldersgrenser mm.

SVEKKET INSTITUSJONS-ØKONOMI BETYR SVEKKET KUNSTNERØKONOMI

Innenfor scenekunsten og musikken er de offentlig finansierte institusjonene de viktigste arbeidsgiverne for kunstnerne, og etterspørselen etter kunstnerisk arbeidskraft påvirkes i høy grad av disse virksomhetenes økonomiske rammer. Strammere institusjonsøkonomi betyr svekkede arbeidsvilkår for frilansere så vel som fast ansatte kunstnere og svekkede vilkår for talentutvikling og samarbeid.

Færre arbeidsplasser og svekkede vilkår for talentutvikling

Endringen i merverdiavgiftsloven Kunstnerøkonomi og talentutvikling er blant regjeringens hovedprioriteringer med økte tilskudd til Kulturrådets nye kontor Kreativt Norge og Talent Norge. Reduserte bevilgninger til institusjonene samsvarer dårlig med disse prioriteringene, og er stikk i strid med målene for Kreativt Norge som er å skape arbeidsplasser gjennom økt investering i og omsetning av kunst- og kulturproduksjoner og bedre kunstnerøkonomien.

Faste stillinger og engasjement ved musikk- og scenekunstinstitusjonene er avgjørende viktige inntektskilder for mange kunstnere – herunder for den voksende andelen frilansere – og institusjonene er de viktigste talentutviklerne for nyutdannede musikere, skuespillere og andre scenekunstnere. Svekket institusjonsøkonomi går særlig utover kunstnere som ikke er fast

tilknyttet virksomheten, og rammer dermed frilansere i betydelig grad. Vi registrerer også at Kreativt Norge skal ha et utvidet oppdrag rettet mot institusjonene. Det fremkommer imidlertid ikke hva dette utvidede oppdraget innebærer, eller hvilke kompetansebehov hos institusjonene som skal imøtekommes.

I 2014 ble det kanalisert om lag 1,1 milliarder kroner til kunstnere i form av lønn, honorar og vederlag fra de produserende NTO-institusjonene, hvorav 40 pst til frilansere. I tillegg kommer betydelige pensjonskostnader.

Svekkede vilkår for selvstendige kompanier

Institusjonene utgjør også en betydelig del av infrastrukturen rundt de frittstående kompaniene og ensemblene, med de programmerende teatrene – Black Box teater, BIT Teatergarasjen, Teaterhuset Avant Garden og Dansens Hus som de viktigste co-produsentene og formidlerne av disse kompanienes forestillinger.

Gjennom utbredt samarbeid og ressursdeling også mellom de produserende institusjonene og selvstendige kompanier, ensembler og enkeltkunstnere, spiller institusjonsøkonomien en stadig viktigere rolle for produksjons- og formidlingsvilkår innenfor hele musikk- og scenekunstmrådet.

Skuespiller- og danseralliansen

Skuespiller- og danseralliansen er et viktig bidrag til å bedre kunstnernes

«Frosne sanger»
Hålogaland Teater,
zero visibility corp. og
Ibsen International
Foto: Antero Hein

økonomi og arbeidsvilkår og imøtekommer arbeidsgivers behov for fleksible ansettelser. Vi støtter en videre utvikling av alliansen, og vil samtidig understreke at en slik ordning er helt avhengig av at det eksisterer oppdragsgivere med gode nok økonomiske rammer til å engasjere kunstnerne.

DE PROGRAMMERENDE TEATRENE OG STATENS ANSVAR
NTO oppfordret til at staten styrker sitt ansvar for tre programmerende teatre – BIT Teatergarasjen, Teaterhuset Avant Garden og Black Box teater – som en betydelig del av den nasjonale infrastrukturen på kulturområdet. En økning av tilskuddet til disse teatrene er også blant de viktigste virkemidlene for å bedre produksjons- og formidlingsvilkårene for selvstendige kompanier og enkeltkunstnere.

Stor betydning

Både som formidlere og co-produsenter av scenekunst med et nasjonalt og internasjonalt nedslagsfelt, og i kraft av den kompetansen de besitter, har de programmerende teatrene en betydning for utviklingen i scenekunsten som ikke gjenspeiles i bevilgningsnivået.

BIT Teatergarasjen, Teaterhuset Avant Garden og Black Box teater står i dag overfor ulike utfordringer som fordrer en styrket økonomi. De største utfordringene for BIT Teatergarasjen og Avantgarden er knyttet til

«Table Top Shakespeare», Forced Entertainment på BIT Teatergarasjen | Foto: Hugo Glendinning

helt nødvendige planlagte nye bygg, hvor staten vil være avgjørende for å sikre rammer som gjør det mulig å opprettholde innholdsproduksjonen med økte driftsutgifter. Black tilbake et større finansieringsansvar, slik at teatrets fremtid ikke avgjøres av lokale prioriteringer alene.

Differensiert økonomi og desentraliserte beslutningsmyndighet

En styrking av de programmerende teatrenes co-produksjonsmidler vil også sette dem i stand til å bidra enda sterkere til initiering og finansiering av prosjekter for turnering i inn- og utland, og føre til en mer differensiert økonomi der nye prosjekter finansieres i et spleiselag mellom flere aktører.

Sammen med tendensen til at de produserende teatrene i økende grad co-produserer og arbeider programmerende, suppleres på denne måten Kulturrådets beslutningsmyndighet. Slik kan den kunstfaglige definisjonsmakten desentraliseres ytterligere ved at flere kompetente fagmiljøer gjør selvstendige kvalitetsvurderinger. Flere kvalitetsforståelser settes i spill og uttryksmangfoldet styrkes.

KULTURFONDET

Vi anmoder om en styrking i avsetningene til musikk og scenekunst under Kulturfondet, ledsaget av spissede kvalitetskriterier, og minner om at fondsmidlene disponeres ut ifra kunstfaglige vurderinger på en arm-lengdes avstand fra politiske myndigheter i tråd med Kulturådsloven.

Mer til færre

Forslaget til statsbudsjett innebærer en realnedgang i avsetningene til scenekunst og musikk (justert for overdragelse av Barnas Verdensdager Fra Kulturtanken til Oslo World Music Festival). Vi mener at fondsavsetningene må styrkes og kvalitetskriteriene i forvaltningen av midlene spisses.

Vi viser til Kulturutredningen 2014 hvor utvalget understreker at kunstpolitikken må ta utgangspunkt i erkjennelsen av at kun et fåtall av dem som ønsker en karriere som kunstner lykkes i å nå dette målet. Offentlige midler må i hovedsak treffe «de få utvalgte» og ikke «smøres tynt utover» søkermassen av rettferdighetshensyn.

I dette perspektivet støtter vi det synet at midlene bør konsentreres om færre søkere fremfor at fremtidige økninger brukes til å innvilge stadig flere søknader. På denne måten vil det kunne gis romsligere tildelinger og bedre vilkår for de prosjektene som tilfredsstiller kvalitetskravene, samtidig som gjennomtrekket av søkere som ikke har forutsetninger for en kunstnerkarriere blir redusert.

Vi mener at fondsavsetningene må styrkes og kvalitetskriteriene i forvaltningen av midlene spisses.

Basisfinansiering

Vi vil understreke betydningen av basisfinansieringen for scenekunstgrupper som gir utvalgte kompanier økonomisk forutsigbarhet over en lengre periode med mulighet for mer langsiktig planlegging. Etter at de første kompaniene som mottok basisfinansiering nå nærmer seg 12 år i ordningen – som etter hovedregelen er satt som grense for å motta basistilskudd – er det viktig at det finnes frem til gode ordninger som sikrer at det fortsatt er kvalitet som er det fremste kriteriet for hvilke kompanier som skal motta flerårig driftsstøtte.

FESTIVALENE

NTO anmoder om at tilskuddet til de festivalene som oppfattes som en betydelig del av en nasjonal infrastruktur tilbakeføres fra Kulturrådet, slik at disse etablerte virksomhetene mottar tilskudd direkte over statsbudsjettet.

Tilskuddsforvaltningen av de tidligere knutepunktfestivalene er overført Kulturrådet og ny tilskuddsordning trer i kraft f.o.m 2018. Ordningen omfatter alt fra store etablerte festspill til små og mer flyktige, personavhengige festivaler.

Flere av de etablerte festivalene, som for eksempel Festspillene i Bergen, fremstår som varige institusjoner hvor faglig og administrativ profesjonalitet og kontinuitet er sikret uavhengig av enkeltpersoner. Vi anmoder om at tilskuddet til slike festivaler – som oppfattes som en betydelig del av en nasjonal infrastruktur av profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner – tilbakeføres og fordeles direkte over statsbudsjettet.

BYGG FOR KVALITET OG PUBLIKUM

NTO anmoder om at komiteen er oppmerksom på fortsatt store etterslep i nødvendige investeringer i den kulturelle infrastrukturen. Det er viktig at staten bidrar med finansielle og organisatoriske løsninger som sikrer at kostnader til bygningsmessig drift og vedlikehold ikke går utover institusjonenes produksjonsbudsjetter. Vi ber komiteen merke seg særskilt de akutte behovene for nye lokaler til Det Samiske Nasjonalteatret Beaivvás.

Det er fortsatt behov for å videreutvikle den kulturelle infrastrukturen. Det er både behov for nye bygg og for oppgradering av eksisterende

teater- og konsertlokaler. Gode produksjons- og formidlingslokaler er helt nødvendig for å sikre kvalitet i innholdet og bred formidling.

Det er fortsatt behov for å videreutvikle den kulturelle infrastrukturen.

Nye produksjons- og formidlingslokaler

På teaterområdet er flere byggesaker på trappene. Det er gledelig at staten bidrar med investeringstilskudd til nytt scenekunsthuss i Sentralbadet i Bergen med nye permanente lokaler for Carte Blanche og BIT Teatergarasjen.

Vi er også glade for at staten viderefører midler som sikrer kontinuitet og fremdrift i arbeidet med et modernisert Rogaland Teater i tråd med Finansdepartementets kvalitetssikringssystem for store statlige investeringer. Konseptvalgutredningen (KVU) er gjennomført, kvalitetssikringen (KS1) ferdigstilles desember 2017 og avklaringsfasen med siste del av forstudiet og klargjøring til forprosjekt gjenstår.

Hordaland Teater er i ferd med å utvikle en permanent nynorskscene i Bergen og har flyttet inn i Logen i Bergen sentrum. Vi anmoder om at staten bidrar til nødvendig oppgradering av lokalene på lik linje med fylkeskommunen. Videre er planene om et viktig nytt bygg for Teaterhuset Avant Garden i Trondheim i ferd med å realiseres, mens Brage-teatret i Drammen har et presserende behov for mer egnede lokaler i forbindelse med utviklingen av regionteatervirksomhet.

Vi ser også frem til opprettelse av en teaterscene ved Ibsenmuseet i samarbeid mellom Norsk folkemuseum og Nationaltheatret og er glade for at det bevilges midler til dette.

NTO vil særlig fremheve den akutte situasjonen for Det Samiske Nasjonalteatret Beaivváš som i over 30 år har holdt til i det som allerede fra starten av ble betegnet som midlertidige lokaler i Kautokeino. Lokalene er ikke egnet til å drifte et moderne teater og arbeidsmiljøstandarden er uakseptabel.

Sametinget har trukket frem nye lokaler for det samiske nasjonalteatret som høyt prioritert prosjekt, og regjeringen har besluttet at Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet skal gi Statsbygg i oppdrag å utrede et alternativ med samlokalisering av teatret og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. Statsbygg skal levere utredningen desember 2017. Det er gledelig at staten endelig har

kommet på banen, og vi ber om at Stortinget bidrar til god fremdrift i prosjektet slik at midler for realisering av byggeprosjektet kan bevilges i budsjettet for 2019.

Alle disse sakene har ulik grad av statlig medvirkning i selve byggeprosjektet, men staten vil være avgjørende for å sikre gode rammer for drift og innholdsproduksjon. NTO vil understreke betydningen av at staten bidrar til at kunstneriske, organisatoriske og drifts- og vedlikeholdsmessige utfordringer blir tatt på alvor når det investeres i nye bygg.

Rehabilitering og modernisering

Flere av de eldre teaterhusene står overfor særlige utfordringer knyttet til vedlikehold og drift av selve bygningsmassen, og NTO har tillit til at arbeidet med å løse disse utfordringene fortsetter i dialog mellom departementet og virksomhetene. Foreningen er glad for at rehabiliteringen av Nationaltheatret endelig kan igangsettes etter at regjeringen har valgt det såkalte «alternativ A» fra KS1-prosessen som prioriterer nødvendig rehabilitering av bygningen og omfattende oppgradering av hovedscenen. Dette er et første og helt nødvendig steg i prosessen for å ruste Nationaltheatret for fremtiden, og det er gledelig at det er avsatt midler for igangsettelse av forprosjektering i 2018.

Samtidig som vi berømmer regjeringen for handlekraft, støtter NTO

Nordnorsk Opera og Symfoniorkester | Foto: Yngve Olsen Sæbbe

Nationaltheatrets egne ambisjoner for rehabiliteringen og den videre utviklingen av teatret, som er i tråd med det såkalte «alternativ 2» fra konseptvalgutredningen. Dette alternativet innebærer blant annet oppgradering av alle fire scener til dagens krav, universell utforming som er lovpålagt, oppgradering av publikumsområder og forbedring av arbeidsforhold slik at de tilfredsstiller dagens krav.

Like fullt ser vi frem til at bygge- og rehabiliteringsprosjektet tas videre til forprosjektering og KS2-prosess, slik at det tradisjonsrike teatret moderniseres og tas vare på for fremtidens generasjoner.

Vedlikeholdsmessige og scenetekniske utfordringer finner vi også ved Den Nationale Scene. Det er gledelig at staten investerer i nødvendig rehabilitering av tak og fasader for Den

Nasjonale Scene i Bergen, og vi ser frem til god fremdrift i beslutningsprosessen etter at kvalitetssikring (KS1) av konseptvalgutredningen (KVU) for rehabilitering av bygget nå foreligger.

NTO er også glad for at staten medvirker finansielt i fornyelsen av Grieghallen som huser sentrale institusjoner som Bergen Filharmoniske Orkester, Bergen Nasjonale Opera og BIT 20 Ensemble.

«En Folkefiende»
Rogaland Teater
Foto: Stig Håvard Dirdal

REGIONREFORMEN OG OPPGAVEFORDELING

NTO oppfordrer til at direkte stats-tilskudd videreføres som det viktigste virkemiddelet for å ivareta en nasjonal kulturpolitikk for hele landet. Vi ser frem til at den varslede utredningen av ansvarsdelingen mellom forvaltningsnivåene i forbindelse med en ny kulturmelding også omfatter en grundig vurdering av hvordan kvaliteten best kan sikres i det profesjonelle kunsttilbudet og hvordan prinsippet om en armlengdes avstand best kan ivaretas.

NTO er glad for at det ikke gjøres endringer i ansvarsdelingen mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet forut for den varslede kulturmeldingen, og at det her skal utredes hvordan en nasjonal kulturpolitikk kan ivaretas og hvordan kvaliteten best kan sikres i den profesjonelle delen av kunst- og kulturlivet.

Direkte statstilskudd sikrer et likeverdig kulturtilbud i hele landet

Kulturområdet er i liten grad lovregulert, og i dag er direkte statstilskudd til et landsdekkende nett av selvstendige kunstinstitusjoner det viktigste virkemiddelet for å sikre et mest mulig likeverdig profesjonelt kulturtilbud av høyest mulig kvalitet. Gjennom rammetilskuddet er forvaltningen av økonomien og den kunstfaglige beslutningsmyndigheten allerede desentralisert til selvstendige, forskjelligartede institusjoner som representerer lokal kunstproduksjon, et bredt uttrykksmangfold,

kontinuitet i arbeidsmulighetene for kunstnerne også utenom hovedstadsområdet og regional kunstfaglig kompetanse med stor betydning for det stedlige kulturlivet. Samtidig sikrer dagens ordning at statlige midler kanaliseres direkte til kunstnerisk virksomhet, uten unødvendige byråkratiske mellomledd, og på en armlengdes avstand fra politikk og forvaltning.

Delt finansieringsansvar bidrar til spredning i finansieringskilder

Ordningen med delt finansieringsansvar og fast fordelingsnøkkel for region- og landsdelsinstitusjonene bidrar til forutsigbare rammevilkår for institusjonene, sikrer lokalt eierskap og lokal forankring, spredning i finansieringskilder og signaliserer at det nasjonalt viktige kan ligge flere steder enn i Oslo og Bergen.

For at ordningen skal fungere er det viktig at staten legger til rette for en god dialog mellom forvaltningsnivåene og tar sitt ansvar for å sikre at kommunene og fylkeskommune har økonomi til å følge opp bevilgningene i henhold til fordelingsnøgkelen. Samtidig som kommunene og fylkeskommunene må ta sin del av ansvaret og ikke nedprioriterer kunsten i sine budsjetter.

Kulturpolitiske premisser

Det har tatt lang tid å bygge opp dagens kulturelle infrastruktur ved hjelp av sterke statlig insentiver og velfungerende kulturpolitiske modeller. Men den er lett å rive ned.

Det bør finnes svært gode faglige begrunnelser for å endre det som virker. Vurderingene av ansvarsdelingen må gjøres ut i fra kulturpolitiske mål og med blick på kunsten og publikum, og det må ikke gjøres endringer på regionreformens premisser med krav om å tilføre det regionale nivået flere oppgaver og ansvar i seg selv.

FORENKLET KULTURMOMS

NTO anmoder om at dagens merverdiavgiftsunntak for omsetning av billetter til musikk og scenekunst fjernes, og at disse områdene innlemmes i avgiftssystemet med lav sats. En slik lovendring vil bidra til betydelig forenkling, et mer enhetlig regelverk for kultursektoren og lavere administrative kostnader.

Etter endringen i merverdiavgiftsloven i 2010 er kinoer, museer, gallerier, opplevelsessentre og fornøylesparker underlagt avgiftsplikt med lav sats for billettomsetningen, med rett til fradrag for inngående merverdiavgift. Musikk og scenekunst er fortsatt unntatt avgift.

Dette unntaket var i strid med kulturmomsutvalgets forslag om en såkalt «breddemodell» som innebar at adgang til de fleste former for kulturarrangementer skulle omfattes av avgiftsplikten i merverdiavgiftsloven med lav sats (NOU 2008:7).

Etter vårt syn bør det tillegges adskillig vekt at en slik «breddemodell» vil bidra til et enklere og mer enhetlig og oversiktlig regelverk for kultursektoren.

Det er samtidig viktig og fullt mulig å finne løsninger som sikrer at man unngår mulige uheldige konsekvenser for aktører i deler av bransjen, herunder for produsenter uten offentlig tilskudd og artister som selv eller sammen med andre arrangerer konserter mm.

Bred enighet i bransjen og langsiktig løsning for kulturhusene

Det er i dag bred enighet i bransjen om en slik lovendring som også vil innebære en langsiktig løsning for kulturhusene ved at de får fradragsrett etter merverdiavgiftsloven.

Dermed unngår man utfordringene knyttet til kompensasjonslovens konkurransebestemmelse som innebærer at kulturhusene i dag må forholde seg til et absurd regelverk hvor skatte-etaten skal avgjøre hva som er «kunstnerisk» aktivitet og hva som er «kommerisiell» aktivitet i konkurranse med andre og dermed ikke kompensasjonsberettiget. I tillegg vil man oppnå avgiftsmessig likebehandling mellom kommunale og private eiere av kulturhus.

Metoden for fordeling mellom kompensasjonsberettiget og ikke-kompensasjonsberettiget bruk gir også det utilsiktede resultatet at det vil lønne seg å drive utleieaktivitet i stedet for egenproduksjon når det gjelder visse typer arrangementer. En tilpasningskonsekvens blir at kulturhusene oppretter egne juridiske enheter som står for arrangementer som skattedirektoratet anser som økonomisk aktivitet og leier ut lokalet til enheten. Dette har neppe vært lovgivers intensjon.

«Il turco in Italia»
Bergen Nasjonale Opera
Foto: Magnus Skrede

Vi etterlyser en sterkere kunstpolitisk satsing.

Flere områder skal inkluderes i momssystemet

For en nærmere begrunnelse og redegjørelse for forslag til endring av merverdiavgiftsloven viser vi til felles brev fra NTO og Spekter til Finansdepartementet, vedlagt notat fra Ernst & Young utarbeidet etter oppdrag fra NTO. I Finansdepartements svar på dette, i brev av 7. desember 2015, vises det til Skattemeldingens (Meld. St. 4 (2015-2016)) uttalelse om at departementet vil vurdere å inkludere flere områder i merverdiavgiftssystemet. Vi finner likevel ikke spor av en slik vurdering i budsjettforslaget.

INTERNASJONAL UTVEKSLING

NTO anmoder om at regjeringens forslag om å redusere Utenriksdepartementets tilskudd til «næringsfremme, kultur-, Norgesfremme og informasjonsformål» reverseres. Vi etterlyser videre en kunstpolitikk for internasjonal utveksling, og ber om en helhetlig gjennomgang av ansvarsdeling, mål og virkemidler som kan munne ut i konkrete tiltak for å styrke også musikk- og scenekunstinstitusjonenes internasjonale virksomhet og rolle.

Det politiske og forvaltningsmessige ansvaret for internasjonal kunst- og kulturutveksling må avklares, og mål og prinsipper for den videre politikktutforming tydeliggjøres. Vi etterlyser en sterkere *kunstpolitisk* satsing på internasjonalisering med kvalitet og ytringsmangfold som overordnede mål.

Misforhold mellom ambisjoner og virkemidler

Samtidig er vi kritiske til at regjeringen igjen foreslår å redusere Utenriksdepartementets tilskudd til «næringsfremme, kultur-, Norgesfremme og informasjonsformål» er tilnærmet halvert. Denne sviktende satsingen illustrerer et påfallende misforhold mellom ambisjoner og virkemidler og synliggjør behovet for en avklaring av ansvarsdelingen mellom departementene.

Kulturpolitiske mål og forventninger om internasjonalisering følges ikke tilsvarende opp med virkemidler og økonomiske innsats. Mens det innenfor andre områder og for andre virksomheter finnes særskilte organer og stimuleringsordninger for å fremme internasjonalisering, er dette fraværende for musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene er forskjelligartede med ulike mål, ambisjoner og arbeidsmåter også når det gjelder internasjonal utveksling. Det handler for eksempel om å delta i langsiktige samarbeidsprosjekter og nettverk, utveksle kunstnerisk kompetanse og arbeidskraft, co-producere

forestillinger som vises i Norge og utlandet, arrangere internasjonale festivaler og delta på internasjonale arenaer gjennom turneer og gjestespill.

Mange har gode kontaktnett og høster betydelig oppmerksomhet og anerkjennelse gjennom publikumsinteresse, internasjonale priser og rosende anmeldelser og bidrar betydelig til å synliggjøre og fremme interessen for norsk musikk og scenekunst og norske kunstnere i de internasjonale markedene. Institusjonenes økonomiske og administrative ressurser er imidlertid for små til å imøtekomme den internasjonale etterspørselen uten at det går utover tilbudet i hjemmemarkedet, og attraktive forespørsler må ofte avvises.

Svekkede vilkår for internasjonale virksomhet

Det er derfor bemerkelsesverdig at ikke teatrenes og orkestrenes internasjonale markedspotensial synes å være tenkt inn i Kulturdepartementets satsing på næringsutvikling og eksport, men at regjeringens prioriteringer i stedet har gitt seg utslag i svekkede rammevilkår som vi vet går utover internasjonale turneer og gjestespill. Vi anerkjenner behovet for et støtteapparat for kunstnere og bransjeaktører, men vil advare mot økt administrasjon og unødvendig byråkrati fremfor direkte bevilgninger til kunstneriske virksomheter og etablerte strukturer. Dersom det er et politisk ønske om å realisere musikk- og scenekunstinstitusjonenes internasjonale potensiale,

må det fremskaffes bedre kunnskap om aktivitet og behov innenfor hele feltet som grunnlag for en samlet gjennomgang av mål og virkemidler.

DIGITAL DISTRIBUTJON OG FORMIDLING

NTO foreslår at det etableres en særskilt støtteordning for digital distribusjon og formidling innenfor musikk og scenekunst. Hensikten er å stimulere institusjonenes eget forsøks- og utviklingsarbeid som kan komme hele feltet til gode gjennom erfarings- og kompetanseutveksling.

Vi kan ikke se at digital distribusjon og formidling av musikk og scenekunst er omtalt i regjeringens budsjettforslag.

Den digitale teknologien gir nye muligheter både for virksomhetenes videreutvikling av formidlingsarbeidet og for digitale overføringer av utvalgte konserter og forestillinger på nettet, til kinoer, storskjermer og andre digitale medier. På denne måten kan teknologien bidra til en bedre utnyttelse av de ressursene som allerede er investert i den kunstneriske produksjonen. Gjennom digital distribusjon er det mulig å nå et større publikum uavhengig av geografisk plassering, samt et publikum som av ulike grunner ikke har forutsetninger for å komme til teatret eller konsertsalen.

Noen av institusjonene har igangsatt pilotprosjekter på dette området og er i ferd med å bygge opp nødvendig kompetanse. Imidlertid mangler musikk- og scenekunstinstitusjonene

økonomi til fullt ut å utnytte det formidlings- og distribusjonspotensialet som ligger i den digitale teknologien. Det er knyttet betydelige kostnader både til investeringer i teknologisk utstyr og produksjon og til løsninger på opphavsrettsproblematikk.

KOR OG VOKALENSEMBLER

NTO er glad for at Det Norske Solistkor som profesjonelt a capella-chor er styrket de senere årene. Som ledd i den videre korsatsningen imøteser vi en styrking også av Edvard Grieg Kor, samt av symfoniorkestrenes og regionoperaenes vilkår for å heve kvaliteten i den vokale delen av musikkteater- og operaproduksjoner.

De senere årene har vilkårene for å utvikle lokalt forankret musikkteater- og operavirksomhet blitt styrket, og i dag finnes det ulike løsninger i regionene. Det er etter NTOs syn viktig at videre strategier for profesjonalisering av korvirksomhet tar utgangspunkt i de ulike regionale strukturene og behovene.

Det største kunstneriske problemet i dag er den kvalitative ubalansen mellom de profesjonelle orkestrene og den kollektivt vokale fremføringen i

en konsert, musikkteater- eller opera-produksjon. En viktig del av ansvaret for å profesjonalisere musikkteatervirksomheten handler om å sikre at alle deler i produksjonen harmoniserer bedre med det profesjonelle symfoniorkestret i regionen.

Vi er derfor glade for at regjeringen i strategien, *Fleirstemt Strategi for korutvikling i Norge*, ønsker å medvirke til profesjonelle rammevilkår for kor i alle regionene i landet. I følge strategien vil departementet legge til rette for at det profesjonelle kor- og vokalfeltet blir utviklet videre gjennom faste tilskudd og gjennom tilskuddsordninger i Norsk kulturråd. NTO vil understreke betydningen av at vokalsembler og kor knyttet til symfoniorkestre og regionopera sikres forutsigbare økonomiske vilkår for langsiktig utvikling og profesjonalisering gjennom virksomhetenes rammetilskudd.

DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN

NTO anmoder om at omorganiseringen av Den kulturelle skolesekken, med opprettelsen av Kulturtanken, ikke fører til økt administrasjon og oppbygging av parallelle virksomheter og kompetanser. Mest mulig

Vi foreslår at det etableres en særskilt støtteordning for digital distribusjon og formidling.

midler må kanaliseres direkte til elevenes kunstopplevelser og velfunderende eksisterende ordninger må opprettholdes og videreutvikles. Det må videre legges bedre til rette for at produksjoner fra institusjonene inngår i tilbudet over hele landet – og at elevene også får mulighet til å oppleve forestillinger og konserter fremført på en profesjonell scene. Vi vil særlig understreke behovet for at mottakerapparatet i skolen profesjonaliseres.

Vi viser til at Den kulturelle skolesekken (DKS) er under omorganisering, og at Kulturtanken skal ivareta det nasjonale ansvaret for Den kulturelle skolesekken innenfor alle kunstuttrykkene. Det er viktig at alle kunstuttrykkene og deres egenart ivaretas også med den nye organiseringen, og at hvert kunstfelt kan utvikle seg utfra egne premisser og behov.

Unngå oppbygging av parallelle virksomheter og kompetanser

Vi vil også understreke betydningen av at de sidene ved dagens organisering som fungerer godt videreføres og styrkes – og at det ikke bygges opp parallelle virksomheter og kompetanser til det som allerede eksisterer, herunder Scenekunstbrukets formidlingsnettverk og insentivordning.

NTO ser frem til at Kulturtanken kan bidra til å løse utfordringer ved dagens DKS-ordning samtidig med at rommet for allerede velfungerende lokale modeller ivaretas.

Minst mulig til administrasjon

Det må være et mål at mest mulig midler kanaliseres direkte til elevenes kunstopplevelser, og minst mulig går til administrasjon. Vi registrerer at kravet om at spillemidlene kun skal gå til produksjon og gjennomføring og ikke administrasjon, er tatt ut av tilskuddsbrevene fra Kulturtanken til fylkeskommunene. Vi forutsetter at dette ikke vil gå utover tilbudet til elevene.

Armlengdesprinsippet og kvalitet

Det må ikke legges føringer for samarbeid mellom DKS og institusjonene som kan virke repertoarførende, eller som på andre måter styrer virksomhetenes begrensede ressurser.

Vi vil understreke at armlengdesprinsippet må ivaretas i organiseringen og forvaltningen av ordningen både sentralt og lokalt, og at kvalitet må være det førende utvelgelseskriteriet i programmeringen av DKS. Vi er kritiske til at Kulturtanken i det nye tilskuddsbrevet legger innholdsmessige føringer på tilbudet, blant annet knyttet til samtidens teknologi.

Institusjonenes produksjoner og ressurser

For å sikre estetisk bredde og kvalitet i DKS-tilbudet er det viktig at forestillinger og konserter fra ulike produsenter inngår i tilbudet, og at elevene får mulighet til å oppleve kunst i profesjonelle teatre og konsertsaler i tillegg til turnéforestillinger på skolen.

Det må være et mål at mest mulig midler kanaliseres direkte til elevenes kunstopplevelser.

Det er også god ressursutnyttelse å benytte musikk- og teaterinstitusjonenes tilbud i DKS, hvor finansieringen av produksjonene for en stor del allerede er ivaretatt gjennom de ordinære driftstilskuddene, og hvor programmerings- og formidlingskompetanse er bygget opp over lang tid.

Vi stiller oss derfor spørrende til formuleringen i Kulturtankens tilskuddsbrev om at «produksjonene skal kunne gå inn i Den kulturelle skolesekkens nasjonale programtilbud». Dette kravet må nødvendigvis tilpasses det faktum at gjenopptakelser for teaterinstitusjonene i de fleste tilfeller er svært utfordrende og kostnadskreven, bl.a. fordi skuespillere enten er ansatt på korttidskontrakter for den enkelte produksjonen eller er fast ansatt og inngår i flere andre av teatrets produksjoner.

Imidlertid kan det legges til rette for at flere av teatrenes forestillinger formidles også utenfor eget fylke gjennom en styrking av Scenekunstbrukets insentivordning, slik at produksjoner fra institusjonene i større grad kan omfattes av ordningen.

«Søndagsskolen», Trøndelag Teater | Foto: Marit Anna Evanger

Gratisprinsippet

Vi ser også at kombinasjonen av gratisprinsippet og DKS utilsiktet fører til at skolenes besøk ved institusjonene reduseres og ved noen skoler faller helt bort. Vi etterlyser nasjonale løsninger som sikrer at transportkostnader ikke går utover tilbudet til elevene, samt ordninger som legger til rette for direkte samarbeid mellom institusjonene og skolene, f.eks. gjennom øremerkede midler til skolene for teater- og konsertbilletter.

Mangelfull kunstfaglig kompetanse i skolen

En viktig del av Kulturtankens mandat er å arbeide for god forankring og tett samarbeid mellom skole- og kunstsektor. En forutsetning for å lykkes i dette arbeidet er en parallell styrking av de

humanistiske og estetiske fagene i skolen. Musikk- og scenekunstinstitusjonene opplever en ganske gjennomgående mangelfull kunstfaglig kompetanse i skolen som en betydelig utfordring. Det må legges til grunn at tilbudet gjennom DKS skal supplere – og på ingen måte erstatte – kunst- og kulturfagopplæringen i skolen.

KUNST OG HUMANISTISKE FAG I SKOLEN

NTO anmoder om en mer koordinert kultur- og kunnskapspolitikk som sikrer at de kunstneriske virksomhetenes satsing på barn og unge følges opp med en styrking av de humanistiske og estetiske fagenes kvalitet, innhold og plass i hele utdanningsløpet. Et bredt kompetansebegrep forankret i skolens dannelsesoppdrag

må også innebærer en styrking av mottakersiden i kunsten, og dette bør inngå som et viktig perspektiv i den varslede strategien for de praktiske og estetiske fagene.

Mottakersiden i kunsten

Noe av det viktigste vi kan gjøre for å sikre felles referanserammer og bredest mulig deltagelse på de demokratiske fellesarenaene som kulturinstitusjonene representerer, er å styrke mottakersiden i kunsten. Dette må begynne i skolen som en unik fellesarena.

I et samfunn preget av større kompleksitet og raskere endringstakt er det et særlig behov for å styrke elevenes kompetanse i å forstå, tolke og reflektere kritisk over et mangfold av kulturelle ytringsformer. Kunnskap om og fortolkning av kunst- og kulturuttrykk må derfor gjøres til en essensiell del av allmenndannelsen. Slik skjønnlitteraturen har en selvskreven plass i norskfaget, og litteraturhistorien og tekstanalysen spiller viktige roller for det litterære utbyttet, må også kunnskap om og fortolkning av flere av kunst- og kulturuttrykk bli en del av allmenndannelsen. Dette kan gjøres gjennom en kompetansehevelse satsing på så vel de estetiske og humanistiske fagene i skolen, som på kunst- og kulturdelen i andre fag.

I Meld. St. 28 *Fag – Fordypning – Forståelse* tas til orde for å styrke de estetiske fagene i skolen og at den pågående fagfornyelsen også omfatter disse fagene. Etter vårt syn legger

«Trollmannen fra Oz», Riksteatret | Foto: Mats Bäcker

man best til rette for en styrking og fornyelse av innholdet i de estetiske fagene gjennom et tettere samvirke med kunst- og kulturdelen i andre fag, herunder samfunnsfag, etikkfag, norsk og språkfag. Vi er derfor glade for at Kunnskapsdepartementet, i tråd med NTOs tidligere uttalelse, ser at kategorien *praktiske og estetiske fag* ikke er godt egnet som overordnet ramme for en fagfornyelsesprosess, og vil legge til grunn en mer fleksibel innretning enn den modellen som skisseres i NOU 2015: 8 for å sikre god sammenheng mellom fag.

Lærerkompetanse

I 2014 manglet nærmere 40 pst. av lærerne som underviser i musikk, og nærmere halvparten av de som

underviser i kunst- og håndverk i grunnskolen, faglig fordypning. Kun én av fire musikk lærere og én av fem lærere i kunst og håndverk har kompetanse i faget tilsvarende 60 studiepoeng eller mer (jf. Kompetanseprofil i grunnskolen. Hovedresultater 2013/2014, SSB).

Dette viser med all tydelighet behovet for å styrke lærerkompetansen i de estetiske fagene. Lærernes kompetanse er avgjørende for å sikre kvaliteten i de estetiske fagene. Vi er derfor glade for at Kunnskapsdepartementet vil vurdere om det for nye lærere skal innføres kompetansekrav for å undervise i estetiske fag i grunnskolen, at det er satt av midler til videreutdanning i praktiske-estetiske fag som en del av strategien *Kompetanse*

for kvalitet, og bestemt at lærere i praktiske og estetiske fag skal inngå i utprøvingen av lærerspesialistordningen fra høsten 2017.

Ansvarsdelingen mellom kunstinstitusjonene og skolen

Mange musikk- og scenekunstinstitusjoner setter i dag store ressurser inn på formidlingsprogram overfor barn og unge både i og utenfor Den kulturelle skolesekken, delvis for å kompensere for skolens sviktende satsning og delvis fordi dette er i institusjonenes langsiktige interesse. Vi etterlyser en tydeliggjøring av skolens ansvar og en gjennomgang av rollefordelingen mellom skolen og kunstinstitusjonene.

Strategi for de praktiske og estetiske fagene

Det er gledelig at Kunnskapsdepartementet i løpet av våren 2018 vil legge frem en strategi for de praktiske og estetiske fagene som vil inneholde tiltak som kan bidra til å styrke fagene på både kortere og lengre sikt. Vi legger til grunn at dette gjøres i nær dialog med Kulturdepartementet, og at både mottakersiden i kunsten, sammenhengene mellom estetiske fag, humaniora og kulturdelen i andre fag, samt ansvarsdelingen mellom skolen og kunstinstitusjonene vil inngå som sentrale problemstillinger.

Stortingsmelding om kulturskolene

Vi er også glade for at det skal utarbeides et kunnskapsgrunnlag for en stortingsmelding om kulturskolen, og legger til grunn at Utdanningsdirektoratet vil gjøre dette arbeidet i nær dialog med Kulturdepartementet for å sikre en god koordinering mellom kunnskapspolitikk og kulturpolitikk.

FORSKNING

NTO imøteser en fortsatt styrking av kulturforskningen, både for å sikre en mer kunnskapsbasert kulturpolitikk og for å imøtekomme kulturlivets egne kunnskapsbehov. Vi vil særlig understreke behovet for å styrke den grunnleggende humanistiske forskningen, og ser frem til at oppfølgingen av humaniorameldingen kan bidra til en slik styrking.

Vi er glade for at regjeringen har

bidratt til å styrke kulturforskningen de senere årene, bl.a. gjennom bevilgninger til relevante forskningsprogram under Forskningsrådet. Likevel ser vi frem til at Grund-utvalgets rapport *En kunnskapsbasert kulturpolitikk* fra 2012 følges opp med en mer overordnet forskningsstrategi som kan imøtekomme behovene for langsiktig satsing på kvalitet i forskningen og oppbygging av sterkere forskningsmiljøer.

NTO har særlig tatt til orde for å styrke den tverrfaglige kulturforskningen, slik at samfunnsvitenskapelige innfallsvinkler oftere suppleres med humanistiske og estetiske perspektiver og analyser. Vi vil understreke at solide humanistiske og estetiske fagmiljøer ved universitetene er essensielle for å sikre den grunnleggende forskningen i seg selv, men også som leverandører av begreper, teorier og betraktningsmåter i den mer brukerrettede forskningen. Det er derfor viktig at en forskningsstrategi som skal ivareta Kulturdepartementets sektoransvar også tenker inn situasjonen for de humanistiske fagene.

For å sikre kvalitet og faglig utvikling i kunsten, er det helt essensielt at det finnes en autonom, akademisk samtalepartner i humaniora som kan analysere kunstens verdi og utfordre etablerte praksiser. Vi vil også understreke hvor viktige de humanistiske fagene er for å styrke kunstforståelsen i samfunnet – som en sentral leverandør av begreper, teorier og perspektiver til det offentlige ordskiftet om kunsten.

DET OFFENTLIGE ORDSKIFTET OM KUNSTEN

NTO vil understreke betydningen av at staten opprettholder sitt ansvar for å legge forholdene til rette for ytringsmangfold og kvalitet også gjennom sterk statlig støtte til mediene. Vi anmoder om at regjeringens foreslåtte reduksjon i produksjonsstøtten – som er i strid med mediemangfoldutvalgets anbefalinger – reverseres, og etterlyser en nærmere vurdering av virkemidler på tvers av medie- og kunstpolitikken som kan legge til rette for og bidra til å fremme det offentlige ordskiftet om kunsten, herunder kunstkritikken.

Etter vårt syn bør det være en integrert del av kunstpolitikken å sikre vilkårene for det seriøse, offentlige ordskiftet om kunsten, herunder kunstkritikken. Kritikken fremmer kunnskap, forståelse og refleksjon over kunstens ulike uttrykk og bidrar til kontinuerlige vurderinger av kunstnerisk kvalitet i offentligheten. Foruten å bidra til den faglige kunstdiskursen, er kritikken viktig for å synliggjøre kunsten og øke interessen og kunstforståelsen hos et bredere publikum. På denne måten er kunstkritikken ikke minst viktig i et formidlingsperspektiv.

Rammevilkårene for kulturjournalistikken og kritikken omfatter virkemidler på flere nivåer og på tvers av kultur- og mediepolitikken – slik som kringkastingsavgift, direkte og indirekte pressestøtte, produksjonsstøtte til kulturtidsskrifter og stipendier for journalister og kritikere.

Mediestøtte

Vi erfarer at medienes pressede økonomiske situasjon fører til en nedprioritering og marginalisering av den grundige kulturjournalistikken og kunstkritikken, og at eksisterende virkemidler ikke i tilstrekkelig grad bidrar til å opprettholde og videreutvikle mangfold og kvalitet på dette området. På denne bakgrunnen er vi kritiske til regjeringens forslag om å redusere produksjonsstøtten, som er i strid med mediemangfoldsutvalgets anbefalinger, og anmoder om en reversering.

Foreningen er glad for at det er innført momsfritak for elektroniske nyhetstjenester. Vi støtter mediemangfoldsutvalgets forslag om å utvide momsfritaket til alle nyhets- og aktualitetsmedier, også til medier som dekker få stoffområder, men som dekker disse i dybden. Vi støtter også utvalgets forslag om å videreføre produksjonstilskuddet og innføre en ny tilskuddsordning for samfunnsviktig journalistikk.

Det er viktig at NRK har forutsigbare økonomiske rammer som gjør det mulig å ivareta rollen som kulturformidler. Vi enige med mediemangfoldsutvalget i at NRKs uavhengighet må sikres, med henvisning til at det politiske klimaet kan endre seg også i Norge, og at en omorganisering av NRK til en selvstendig stiftelse kan gi større avstand til staten og utøvende politikere. Vi er kritiske til at regjeringen igjen foreslår å redusere produksjonstilskuddet.

Vi tar til orde for etablering av en uavhengig reise­støtteordning for kritikere.

Kritikerstipender og tidsskriftstøtte

Stipender for kritikere er en god ordning som bidrar til kvalitetsheving og profesjonalisering av kritikken. Vi mener det i tillegg er behov for å vurdere egne støtteordninger som kan bidra til å styrke den mer umiddelbare og aktuelle kritikken i dagspressen, og en økning i tidsskriftstøtten for å styrke den analyserende og dyptgående kritikken.

Reise­støtteordning

Vi vil også ta til orde for etablering av en uavhengig reise­støtteordning for kritikere innenfor musikken og scenekunsten. Musikk og teater er øyeblikkets kunst som skjer foran et publikum, og innenfor disse kunstformene er det et spesielt behov for at kritikeren er til stede der og da når forestillingen eller konserten finner sted. Relativt små investeringer på dette området kan gi store utslag.

Det er gledelig at en allmennyttig privat stiftelse som Fritt Ord satser på «den gode kritikken» gjennom stipendordninger for kritikere og prosjektstøtteordninger for ulike typer medier og kritikere som leverer til dem. Vi vil samtidig understreke

at slike satsinger fra private aktører må fungere som et supplement til offentlige stimuleringsordninger og på ingen måte som en erstatning for manglende offentlig innsats.

PRIVAT FINANSIERING

NTO er positiv til tiltak som kan styrke det samlede finansieringsgrunnlaget for kultursektoren og oppfordrer til en prinsipiell diskusjon om statens mål og virkemidler for å fremme privat finansiering. Det er viktig at politik­kutformingen også på dette området er basert på kunnskap om situasjonen i Norge, og at nye ordninger som gaveforsterkingen evalueres.

NTO er positiv til privat finansiering som et viktig supplement til offentlige investeringer. Slike private midler kan gjøre det mulig å realisere prosjekter som det ikke er rom for innenfor de rammene som er gitt av det offentlige tilskuddet.

Kost-nytte og effektiv ressursutnyttelse

Det er altså ikke en holdningsendring fra kulturlivets side som skal til for å utløse ventende privat kapital. Derimot må man være klar over hvor

ressurskrevende det er å fremskaffe gaver og sponsormidler i allerede underadministrerte institusjoner, og hvor ulike forutsetningene er avhengig av bl.a. geografi, størrelse og type virksomhet.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene arbeider kontinuerlig for å øke egeninntektene, og de større institusjonene har opparbeidet seg en betydelig kompetanse på sponsorområdet. Like fullt rapporterer de at resultatene kan være marginale i forhold til innsatsen, og at det må vurderes hva som faktisk er effektiv ressursutnyttelse. Noen av de mindre virksomhetene rapporterer på sin side at de ikke har tilstrekkelige administrative ressurser til å drive denne typen arbeid over tid.

Tilrette­legging for flere fond og stiftelser

NTOs årlige kartlegging av medlemmenes sponsor- og gaveinntekter viser at slike inntekter i 2016 utgjorde om lag 1,8 pst. av samlede driftsinntekter. Både våre kartlegginger og andre mer omfattende undersøkelser viser at privat kulturfinansiering i Norge er konjunkturavhengig og vanskelig tilgjengelige finansieringskilder for profesjonelle, offentlig finansierte kunstinstitusjoner. Lokal amatør­virksomhet og semiprofesjonell virksomhet prioriteres ofte fremfor profesjonell virksomhet og tidsavgrensede kulturarrangementer som festivaler og lignende prioriteres fremfor profesjonelle, offentlig finansierte kunstinstitusjoner.

NTO er positiv til en vurdering av tiltak som kan legge til rette for at det

etableres flere private fond og stiftelser som kan komme kulturlivet til gode. Flere allmennyttige stiftelser er en forutsetning for at mer fondsmidler skal tilflyte profesjonelle kunstinstitusjoner, uten at disse virksomhetene risikerer å utkonkurrere sine egne lokale samarbeidspartnere og frivillige organisasjoner i kampen om allerede begrensede midler.

Evaluering av gaveforsterkingsordningen

I 2016 ble gaveforsterkingsordningen utvidet til musikk og scenekunst. Flere av NTO-virksomhetene mottok gaveforsterkning i 2016, men med en realnedgang i de samlede sponsor- og gaveinntektene i 2016 på 5 pst. er det ingenting i vår kartlegging som tyder på at ordningen har stimulert til mer private midler.

Vi etterlyser en evaluering av ordningen som kan frembringe kunnskap om hvorvidt ordningen over tid bidrar til at nye givere kommer på banen og private donasjoner øker. En evaluering bør også kunne se nærmere på i hvilken grad en slik ordning kan føre til en *konsentrasjon* – ikke bare av private midler – men også av *tilgjengelige offentlige midler*, på bekostning av de virksomhetene som har vanskeligere vilkår for å skaffe private inntekter.

Etter vårt syn er det viktig å reflektere over disse prinsipielle, demokratiske sidene og konsekvensene av at private givere får styring over fordeling av fellesskapets midler.

Kunnskapsbasert og realistisk vurdering

Samtidig vil vi oppfordre til en politikkutforming basert på en realistisk vurdering av potensialet for økt privat finansiering av de profesjonelle kunstinstitusjonene i Norge. Vi minner om at gavetradisjonen i Norge er langt svakere enn for eksempel i USA og Storbritannia hvor kultursektoren i mindre grad anses som et sentralt offentlig ansvarsområde. Norge skiller seg også fra våre nordiske nabo­land, hvor det finnes et langt større antall pengeutdelende stiftelser for allmennyttige formål enn i Norge.

Vi merker oss at regjeringen formulerer statlige insentiver for mer privat finansiering som en «hovedprioritering» samtidig med at bevilgningene til kulturformål stagnerer. NTO er kritisk til en tenkning der målet med insentiver for privat finansiering er å redusere størrelsen på den offentlige finansieringen.

Oslo 26. oktober 2017

Norsk teater- og orkesterforening

*Åse Ryvarden, styreleder
Morten Gjeltén, direktør*

«Jerada»
Carte Blanche
Foto: Arash A. Nejad

ÅRSREGNSKAP 2017

RESULTATREGNSKAP 2017
(Beløp i NOK)

DRIFTSINNETEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	NOTE	2017	2016
Medlemskontingenter		6 244 322	6 085 437
Offentlig tilskudd	1	500 000	493 000
Annen driftsinntekt			1 500
Sum driftsinntekter		6 744 322	6 579 937
Lønnskostnad	2,9	2 951 800	3 233 531
Annen driftskostnad	2,3	2 750 537	2 836 693
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	4	140 544	248 521
Sum driftskostnader		5 842 881	6 318 745
Driftsresultat		901 441	261 192
FINANSINNETEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Annen finansinntekt	10	12 026	7 281
Annen finanskostnad	10	115	5 700
Resultat av finansposter		11 911	1 581

Ordinært resultat		913 352	262 773
Årsresultat		913 352	262 773
Disponering (dekning) av årsresultatet			
Overført fra/til annen egenkapital	7	913 352	262 773
Sum disponert		913 352	262 773

BALANSE PR. 31.12.2015

(Beløp i NOK)

	NOTE	2017	2016
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	4	164 708	205 884
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	4	131 446	230 813
Sum varige driftsmidler		296 154	436 697
Andre fiansielle anleggsmidler		16 944	16 944
Sum anleggsmidler		313 098	453 641
Omløpsmidler			
Fordringer			
Andre kortsiktige fordringer	5,11	1 892 441	1 177 851
Sum fordringer		1 892 441	1 177 851
Bankinnskudd, kontanter o.l.	6	6 228 277	4 380 045
Sum omløpsmidler		8 120 718	5 557 896
SUM EIENDELER		8 433 816	6 011 537

EGENKAPITAL OG GJELD			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	7	3 705 241	2 791 889
Sum opptjent egenkapital		3 705 241	2 791 889
Sum egenkapital		3 705 241	2 791 889
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		434 678	443 268
Skyldig offentlige avgifter	8	215 233	214 290
Annen kortsiktig gjeld	11	4 078 664	2 562 090
Sum kortsiktig gjeld		4 728 575	3 219 648
Sum gjeld		4 728 575	3 219 648
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		8 433 816	6 011 537

Oslo, 26. februar 2018

NOTER TIL REGNSKAPET

REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med følgende regnskapsprinsipper.

INNTEKTER

Inntekter ved offentlig tilskudd og kontingenter vurderes til virkelig verdi av vederlaget. Inntektsføring av offentlig tilskudd skjer på mottakelsestidspunktet og kontingenter inntektsføres ved faktureringstidspunkt.

KLASSIFISERING AV BALANSEPOSTER

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Fordringer klassifiseres som omløpsmidler hvis de skal tilbakebetales i løpet av ett år. For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

ANLEGGSMIDLER

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over driftsmidlenes forventede levetid dersom de har antatt levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger 15.000. Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende. Påkostninger eller forbedringer tillegg- es driftsmidlets kostpris og avskrives

i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand ved kjøp av driftsmidlet.

Hvis balanseført verdi er høyere enn både salgsverdi og gjenvinnbart beløp (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til det høyeste av salgsverdi og gjenvinnbart beløp.

Utgifter til leie av driftsmidler kostnadsføres. Forskuddsbetalinger balanseføres som forskuddsbetalt kostnad, og fordeles over leieperioden.

FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning for tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

PENSJONSFORPLIKTELSE

Selskapet er pliktig til å ha obligatorisk tjenestepensjon og har pensjons- avtale gjennom en forsikringsavtale.

Pensjonsforpliktelser og pensjons- midlene er ikke oppført i regnskapet.

FORVALTEDE MIDLER

Foreningen forvalter midler på vegne av medlemmer eller andre. Mottakelse og forbruk av slike midler balanse- føres løpende.

Midler forvaltet for HEDDA er klassi- fisert som andre kortsiktige fordringer. Øvrige forvaltede midler er klassifisert som kortsiktig gjeld.

Forvaltning av midler på vegne av andre gjelder:

Konto 1515	HEDDA prisutdeling
Konto 1517	Kursmidler fra Kulturdepartementet
Konto 1518	Tilskudd fra Kultur- departementet – Statistikkdatabase
Konto 2922	Scenekort
Konto 2923	Norsk Orkesterleder- forum
Konto 2924	Heddadagene

NOTE 1. OFFENTLIGE TILSKUDD

	2017	2016
Ordinært tilskudd fra Kirke- og Kulturdepartementet	500 000	484 000

Beløpet fra 2014 på kr. 542.046 består av tilskudd fra Kirke- og Kulturdepartementer på kr. 469.000, samt inntektsføring av kr. 73.046 som er overførte midler fra tidligere år knyttet til prosjekt som er avsluttet i 2014.

NOTE 2. LØNNSKOSTNADER, ANTALL ANSATTE, GODTGJØRELSE, MV.

	2017	2016
Lønn	2 097 770	2 209 929
Arbeidsgiveravgift	330 202	343 409
Påløpt feriepengen	251 732	264 231
Arbeidsgiveravgift av påløpte feriepengen	35 494	37 257
Pensjonskostnader	226 522	375 550
Refusjoner	0	-4 336
Andre lønnsperiodiseringer	-28 682	-65 876
Andre lønnsrelaterte ytelser	38 762	73 367
Sum lønnskostnader	2 951 800	3 233 531

Gjennomsnittlig antall årsverk i regnskapsåret er 4 personer.

YTELSER TIL LEDENDE PERSONER	DAGLIG LEDER
Lønn	796 259
Pensjonskostnader	69 694
Annen godtgjørelse	4 392
Sum ytelser til ledende personer	870 345

Medlemmer av styret til NTO mottar ikke honorar. Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styrets leder eller andre nærstående parter.

KOSTNADSFØRT GODTGJØRELSE TIL REVISOR OG ANDRE KONSULENTER	2017	2016
Revisjon	45 948	49 956
Regnskap/ juridisk bistand	141 380	216 904
Sum godtgjørelse til revisor og andre konsulenter inkl. mva	187 328	266 860

NOTE 3. KOSTNADER IFM. SEMINARER / ÅRSMØTER / STYRETS OPPGAVER

	2017	2016
Styre og årsmøter	320 561	263 582
Refusjon til styremedlemmene	60 228	43 017
Seminar NTO-medlemsarrangement	8 954	13 447
Sum seminar/styret/årsmøter	389 743	320 046

NOTE 4. VARIGE DRIFTSMIDLER

	TOMTER, BYGNINGER O.A. FAST EIENDOM	DRIFTSLØSERE, INVEN- TAR O.A. UTSTYR	TOTALE VARIGE DRIFTSMIDLER
Anskaffelseskost 01.01.	288 238	1 945 974	2 234 212
Tilgang kjøpte driftsmidler			
Avgang solgte driftsmidler			
Anskaffelseskost 31.12.	288 238	1 945 974	2 234 212
Akkumulerte av skrivninger	-123 531	-1 814 528	-1 938 059
Balanseført verdi pr. 31.12	164 707	131 446	296 153

Årets avskrivninger	41 177	99 367	140 544

Det blir brukt lineær avskrivningsplan for alle varige driftsmidler.
Den økonomiske levetiden for driftsmidler som ikke er fullt avskrevet, er beregnet til:

Data	10 år
Bygningsmessig anlegg	7 år
Inventar	7 år
Kontormaskiner	3 år

NOTE 5. FORDRINGER OG GJELD

Det er ingen fordringer med forfall senere enn ett år.
Det er ingen langsiktig gjeld med forfall senere enn fem år.

NOTE 6. BANKINNSKUDD, KONTANTER OG LIGNENDE

	2017	2016
Kontanter		
Bankinnskudd 1503.29.64955	409 407	408 533
Bankinnskudd 5024.05.19299	5 054 619	3 249 500
Bedriftsparekonto	22 635	22 568
Bankinnskudd for skattetrekk	298 911	261 023
Bankinnskudd OU-midler	442 705	438 420
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	6 228 277	4 380 044

NOTE 7. EGENKAPITAL

	OPPTJENT EGENKAPITAL
Egenkapital pr. 01.01.16	2 791 889
Resultat	913 352
Egenkapital pr. 31.12.16	3 705 241

NOTE 8. OFFENTLIGE AVGIFTER

	2017	2016
Forskuddstrekk	110 506	104 922
Skyldig arbeidsgiveravgift	63 749	70 841
Påløpt arbeidsgiveravgift av feriepenger	40 977	38 527
Sum offentlige avgifter	215 232	214 290

NOTE 9. PENSJONER

Foreninger er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon, og har en kollektiv pensjonsforsikring. Foreningens pensjonsordninger tilfredstiller kravene i loven. Ordningen gjelder for samtlige ansatte.

NOTE 10. FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER

FINANSINNTEKTER	2017	2016
Annen renteinntekt	8 754	3 009
Valutagevinst (agio)	370	503
Annen finansinntekt	2 902	3 769
Sum finansinntekter	12 026	7 281

FINANSKOSTNADER	2017	2016
Annen finanskostnad		527
Annen rentekostnad		4 988
Valutatap (disagio)	115	185
Sum finanskostnader	115	5 700

NOTE 11. FORVALTEDE MIDLER

NORSK ORKESTERLEDERFORUM	2017	2016
Inntekter	60 000	60 000
Utgifter	63 193	19 271
Sum Norsk Orkesterlederforum	-3 193	40 729
Samlet forvaltede midler for Norsk Orkesterlederforum	170 354	173 547

HEDDAPRISEN	2017	2016
Inntekter	1 471 871	1 419 689
Utgifter	2 244 573	1 667 698
Sum Heddaprisen	-772 702	-248 009
Samlet forvaltede midler for Heddaprisen	-1 495 731	-723 029

SCENEKORTET	2017	2016
Inntekter	529 350	353 350
Utgifter	174 936	176 287
Sum Scenekortet	354 414	177 063
Samlet forvaltede midler for Scenekortet	1 450 246	1 095 832

HEDDADAGENE	2017	2016
Inntekter	1 732 803	581 815
Utgifter	977 672	155 455
Sum Heddadagene	755 131	426 360
Samlet forvaltede midler for Heddadagene	1 181 491	426 360

FORDRINGER	2017	2016
Sum forvaltede midler - kortsiktige fordringer	1 495 731	723 029
Andre kortsiktige fordringer	396 710	454 822
Sum annen kortsiktig gjeld	1 892 441	1 177 851

KORTSIKTIG GJELD	2017	2016
Sum forvaltede midler - kortsiktig gjeld	2 802 091	1 695 739
Øvrig kortsiktig gjeld	1 276 573	866 351
Sum annen kortsiktig gjeld	4 078 664	2 562 090

Til årsmøtet i Norsk Teater- og Orkesterforening

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Norsk Teater- og Orkesterforenings årsregnskap som viser et overskudd på kr 913 352. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med med organisasjonens regnskapsprinsipper beskrevet i note, og gir et rettvisende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2017.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov og forskrift, og har oppfylt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

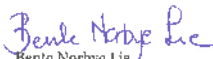
Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av organisasjonens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimater og tilhørende notepplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om organisasjonens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at organisasjonen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Oslo, 27. februar 2018
PricewaterhouseCoopers AS

Bente Norbye Lie
Statsautorisert revisor

NTOs VEDTEKTER

Sist revidert på årsmøte i NTO 15. juni 2006.

§ 1: FORMÅL

NTO er en arbeidsgiver- og interesseforening for profesjonelle, offentlig støttede virksomheter innen musikk og scenekunst.

NTO skal:

- bistå medlemmene ved forhandlinger med arbeidstaker- og interesseorganisasjoner.
- etter medlemmenes ønske på deres vegne forhandle og slutte avtaler med arbeidstaker- og interesseorganisasjoner, samt med andre vare- og tjenesteleverandører.
- arbeide for at medlemsorganisasjonene utvikler seg som profesjonelle og effektive arbeidsgivere og styrker sin kompetanse som formidlere av musikk- og scenekunst.
- arbeide for at kunstneriske hensyn er grunnlaget for de beslutninger som blir fattet av tilskuddmyndigheter, og i forhandlinger med arbeidstaker- og interesseorganisasjoner.
- vektlegge sektorens betydning overfor stat, fylke og kommune, og overfor allmennheten.
- søke innflytelse som en toneangivende og troverdig part i spørsmål som angår sektoren.
- ha som mål at profesjonell kunst skal være tilgjengelig for flest mulig.
- bidra aktivt til å bygge og vedlikeholde nasjonale, nordiske og internasjonale nettverk på musikk- og scenekunstmrådet.

§ 2: MEDLEMSKAP

Som medlemmer av NTO kan opptas profesjonelle, offentlig støttede virksomheter som produserer, programmerer eller formidler musikk og scenekunst. Medlemskap skal godkjennes av styret.

§ 3: ÅRSMØTET

Årsmøtet er foreningens høyeste organ.

Årsmøtet innkalles ordinært en gang årlig innen 1. juli.

Årsmøtet ledes av en ordstyrer valgt av årsmøtet ved møtets begynnelse.

Årsmøtet velger to av de stemme-berettigede årsmøtedeltagerne til å underskrive protokollen.

Medlemmene har mellom 1 – en – og 4 – fire – stemmer på årsmøtet beregnet i forhold til størrelsen på årskontingenten det enkelte medlem betaler til foreningen.

Medlemmene kan møte på årsmøtet med det antall representanter som medlemmets stemmetall representerer. En representant kan gjennom skriftlig fullmakt stille med flere stemmer fra egen virksomhet.

Årsmøtet vedtar antall stemmer for hvert medlem for perioden fram til og med neste ordinære årsmøte.

§ 4: ÅRSMØTETS OPPGAVER

Årsmøtet behandler foreningens kontingentramme, regnskap for foreningens virksomhet og styrets beretning, samt andre saker som styret og valgkomiteen legger frem for årsmøtet i samsvar med vedtektens § 10, eller for et ekstraordinært årsmøte.

§ 5: STYRE

Styret velges av årsmøtet for ett år ad gangen. Styret består av 9 – ni – medlemmer og 4 faste numerisk valgte varamedlemmer. 2 – to – av styremedlemmene må representere orkestrene, og 7 – sju – velges blant foreningens øvrige medlemmer. Minst 1 – en – av varamedlemmene skal representere orkestrene.

Styrets leder og nestleder velges særskilt. Styret bør sammensettes slik at det på en hensiktsmessig måte best mulig kan representere medlemmenes fellesinteresser og de enkelte medlemmenes egenart.

§ 6: STYRETS VIRKSOMHET

Styret vedtar budsjettet og leder foreningens virksomhet og bærer ansvar for at denne drives og utvikles best mulig.

Styret trer sammen når lederen bestemmer det, eller et flertall i styret krever det.

Styret er vedtaksdyktig når minst 6 – seks – medlemmer er til stede. Vedtak fattes med alminnelig flertall. Ved stemmelikhet avgjør lederens stemme voteringsresultatet.

Styret velger 2 – to – styremedlemmer som sammen med leder og nestleder utgjør styrets arbeidsutvalg. Styret oppnevner foreningens forhandlingsutvalg.

Til møte i styret eller arbeidsutvalg kan styrets leder innkalle en representant for et medlem som antas særlig interessert i en sak som er oppført på dagsorden.

Styret kan utferdige instruks for foreningens direktør.

§ 7: ADMINISTRASJON

Foreningens administrasjon holder til i Oslo. Foreningens direktør tilsettes av styret. Direktøren er styrets sekretær og er ansvarlig for forvaltningen av foreningen.

§ 8: MEDLEMSKONTINGENT

NTO bærer selv sine utgifter. Årsmøtet fastsetter den årlige kontingentramme. Styret fastsetter innenfor vedtatt ramme det enkelte medlems kontingent. Ved fordeling av kontingenten tas det utgangspunkt i forholdet mellom medlemmenes offentlige tilskudd.

§ 9: AVSTEMMING PÅ ÅRSMØTET

Vedtak på årsmøtet gjøres ved alminnelig flertall. Vedtak om endringer i foreningens vedtekter og oppløsning av foreningen krever 2/3 flertall. Vedtak om oppløsning av foreningen må gjøres i 2 – to – påfølgende ordinære årsmøter.

§ 10: ÅRSMØTE

Årsmøtet

1) behandler foreningens:

- a) årsmelding
- b) årsregnskap
- c) vedtekter
- d) neste års kontingentramme
- e) andre saker som fremlegges av styret

2) vedtar antall stemmer for hvert medlem for perioden fram til og med neste ordinære årsmøte.

3) velger for perioden fra årsmøte til årsmøte:

- a) 9 – ni – medlemmer og 4 – fire – faste numerisk valgte varamedlemmer til styret
- b) styrets leder og nestleder
- c) valgkomité på 3 – tre – medlemmer med vedtak om hvem som sammenkaller komiteen
- d) revisor

NTOs MEDLEMMER 2017

STATLIGE INSTITUSJONER

Kapittel 323 Musikk og scenekunst, post 01:

- Riksteatret

NASJONALE INSTITUSJONER

Kapittel 323 Musikk og scenekunst, post 70:

- Dansens Hus
- Den Nationale Scene
- Den Norske Opera & Ballett
- Det Norske Teatret
- Nationaltheatret
- Oslo-Filharmonien
- Musikksekskapet Harmonien (Bergen Filharmoniske Orkester)

REGION- OG LANDSDELSINSTITUSJONER

Kapittel 323 Musikk og scenekunst, post 71:

- Brageteatret
- Carte Blanche
- Det Norske Blåseensemble
- Haugesund Teater
- Hordaland Teater
- Hålogaland Teater
- Kilden Teater og Konserthus
- Nordland Teater

- Nordnorsk Opera og Symfoniorkester
- Rogaland Teater
- Sogn og Fjordane Teater
- Stavanger Symfoniorkester
- Teater Ibsen
- Teater Innlandet
- Teatret Vårt
- Trondheim Symfoniorkester & Opera
- Trøndelag Teater
- Turnéteatret i Trøndelag

REGIONOPERA

Kapittel 323 Scenekunstformål, post 73:

- Bergen Nasjonale Opera

SCENEKUNSTINSTITUSJONER OG MUSIKKENSEMBLER/INSTITUSJONER – POST 78

Kapittel 323 Scenekunstformål, post 78:

- Akershus Teater
- BIT Teatergarasjen
- Black Box teater
- Det Norske Kammerorkester
- Det Norske Solistkor
- Dramatikkers Hus
- Edvard Grieg Kor
- Norsk Scenekunstbruk

- Riksscenen
- Teaterhuset Avant Garden
- Teater Manu
- Østfold kulturutvikling

MUSIKKENSEMBLER – POST 55

Kapittel 320 Allmenne kulturformål, post 55 Norsk kulturfond:

- Barokkanerne
- BIT 20 Ensemble
- Norsk Barokkorkester

INSTITUSJONER – POST 53 SAMETINGET

Kapittel 320 Allmenne kulturformål, post 53 Sametinget:

- Beaivváš Sámi Nášunálateáhter
- Áarjelhsaemien Teatere

TEATERINSTITUSJON SOM MOTTAR ÅRLIG STØTTE FRA OSLO KOMMUNE:

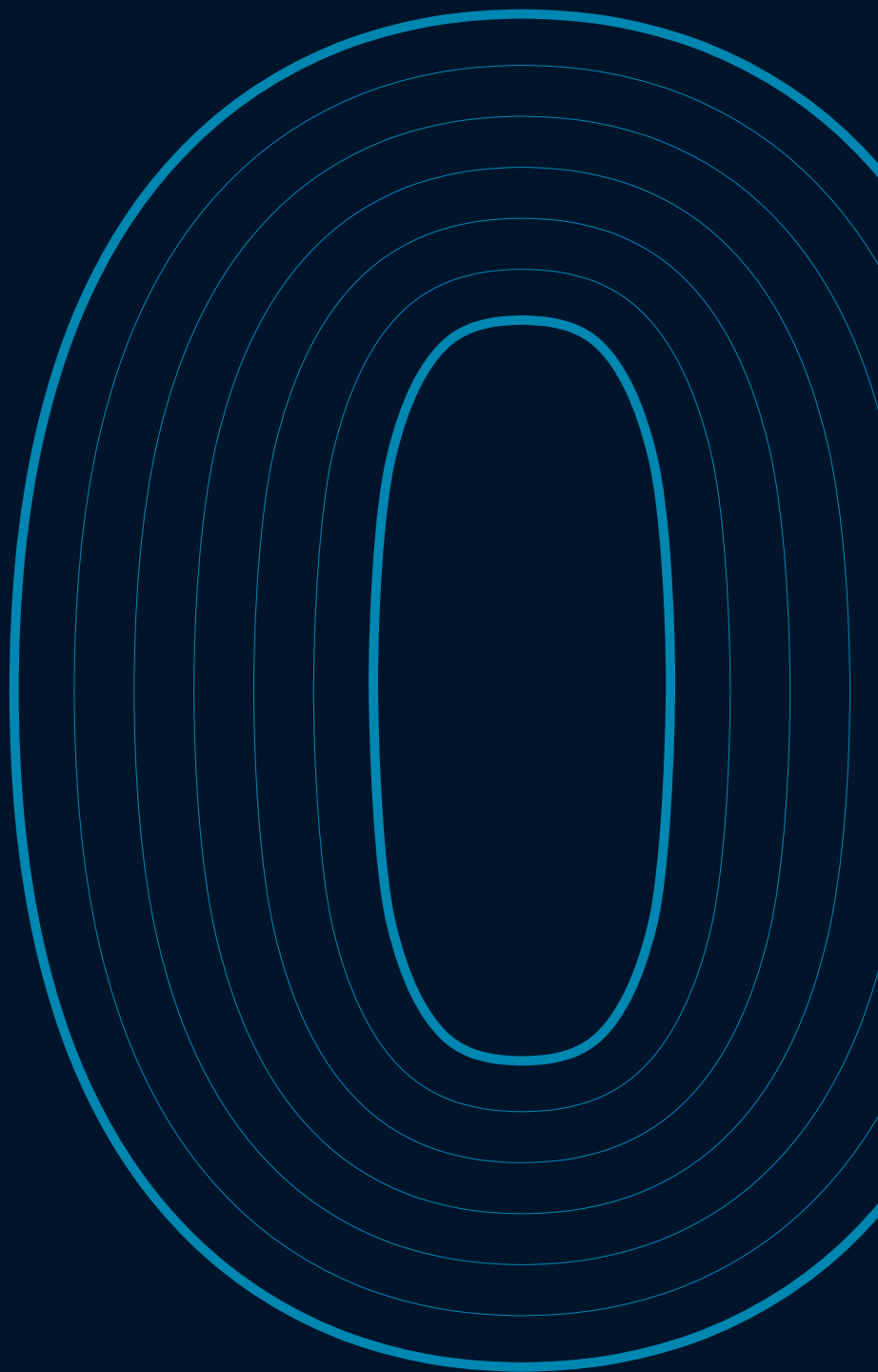
- Oslo Nye Teater

NTO ARBEIDER FOR AT MEDLEMMENE SKAL HA BEST MULIG RAMMEVILKÅR FOR Å PRODUSERE OG FORMIDLE MUSIKK OG SCENEKUNST AV HØYEST MULIG KVALITET TIL FLEST MULIG, OG AT MEDLEMMENE SKAL KUNNE UTVIKLE SEG I HENHOLD TIL EGNE VISJONER OG MÅL.

NTO DRIVER UTSTRAKT INTERESSEPOLITISK ARBEID, UTREDNINGS- OG STATISTIKKARBEID OG ANNEN KUNNSKAPSINNHEITING- OG UTVIKLING. VI HAR SOM MÅL Å BIDRA TIL AT MEDLEMMENE UTVIKLER SEG SOM PROFESJONELLE ARBEIDSGIVERE OG SØKER Å ENGASJERE FLEST MULIG AV MEDLEMMENE I VIKTIGE BRANSJESPØRSMÅL.

FORENINGEN HAR EN REKKE SEKRETARIATSOPPGAVER OG JOBBER AKTIVT FOR Å BYGGE OG VEDLIKEHOLDE ULIKE BRANSJENETTVERK OG MØTEPLASSER PÅ MUSIKK- OG SCENEKUNSTOMRÅDET.

**NORSK TEATER-
OG ORKESTERFORENING**

Sørkedalsveien 6, N-0369 Oslo
+47 23 10 09 90
nto@nto.no

www.nto.no